



**Nīcas novada attīstības programma
2014.-2020. gadam un ilgtspējīgas attīstības stratēģija
2014.-2030.gadam**

Vides pārskats

Saturs

Saīsinājumi	3
Ievads	4
1. Plānošanas dokumenti un to saistība ar citiem plānošanas dokumentiem	4
1.1. Teritorijas attīstības plānošanas dokumentu mērķi un kopsavilkums	4
1.2. Stratēģijas un programmas saistība ar starptautiskajiem vides aizsardzības dokumentiem un ES un nacionālajiem plānošanas dokumentiem	5
1.2.1. Starptautiskie vides aizsardzības dokumenti	5
1.2.2. ES plānošanas dokumenti	6
1.2.3. Nacionālā līmeņa politikas plānošanas dokumenti	7
1.2.4. Reģionālā līmeņa politikas plānošanas dokumenti	9
2. Vides pārskata sagatavošanas procedūra un novērtējuma veikšanai lietoto galveno pamatprincipu un metožu apraksts	10
3. Pašreizējais vides stāvoklis teritorijās, kuras saistītas ar paredzētajiem teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem	11
3.1. Atmosfēras gaisa kvalitāte	11
3.2. Bioloģiskā daudzveidība un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas	12
3.3. Zemes dzīles	15
3.4. Augsnes kvalitāte un piesārņojums	16
3.5. Ūdens kvalitāte	16
3.6. Jūras krasta procesi	18
3.7. Ainavas	19
3.8. Kultūrvēsturiskie objekti	20
4. Ar plānošanas dokumentiem saistītie vides aspekti	21
5. Plānošanas dokumentu īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums	23
5.1. Rīcību virzieni, kuriem iespējama ietekme uz vidi	23
5.2. Investīciju plānā iekļauto projektu iespējamā ietekme uz vidi	27
5.3. Rīcību plānā iekļauto uzdevumu iespējamā ietekme uz vidi	28

6. Risinājumi būtiskāko ietekmju novēršanai un samazināšanai	30
7. Alternatīvu izvēles pamatojums un izvērtējums	31
8. Iespējamie kompensēšanas mehānismi	31
9. Iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes novērtējums	31
10. Paredzētie pasākumi monitoringa nodrošināšanai	31
11. Kopsavilkums	32
Pielikums	34

Saīsinājumi

6 EAP	Sestā Kopienas vides rīcības programma
ANO EEK	Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisija
AP	Nīcas novada attīstības programma 2014.-2020. gadam
CO ₂	Oglekļa dioksīds
ES	Eiropas Savienība
ETS	Emisijas kvotu tirdzniecības sistēma
ĢIS	Ģeogrāfiskās informācijas sistēmas
IAS	Nīcas novada Ilgtspējīga attīstības stratēģija 2014.-2030.gadam
ĪADT	Īpaši aizsargājamā dabas teritorija
LVĢMC	VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”
LIAS	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam
NAI	Notekūdeņu attīrīšanas iekārta
NAP 2020	Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam
NRP	Latvijas nacionālā reformu programma „ES 2020” stratēģijas īstenošanai
SIVN	Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums
SEG	Siltumnīcefekta gāzes
SPŪO	Stipri pārveidots ūdensobjekts
VPP 2020	Vides politikas pamatnostādnes 2013.-2020.gadam

Ievads

Nīcas novada ilgtspējīga attīstības stratēģija 2014.-2030.gadam (turpmāk tekstā IAS) ir ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteikta novada attīstības vīzija, ekonomiskā specializācija, stratēģiskie mērķi, ilgtermiņa attīstības prioritātes un pašvaldības telpiskās attīstības perspektīva. Nīcas novada attīstības programma 2014.-2020. gadam (AP) ir vidēja termiņa pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokuments. Tajā ir noteikts vidēja termiņa pasākumu kopums pašvaldības attīstības stratēģijā izvirzīto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu īstenošanai.

Lai novērtētu IAS un AP (turpmāk tekstā saukti teritorijas attīstības plānošanas dokumenti) iespējamo būtisko ietekmi uz vidi, plānošanas dokumentiem tiek veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (turpmāk tekstā SIVN), kura ietvaros tiek sagatavots Vides pārskats. Vides pārskatā tika izvērtēta plānošanas dokumentu saistība ar citiem politikas dokumentiem, tika izvērtēti izvirzītie mērķi, prioritātes un rīcības mērķu sasniegšanai.

Vispārējo pieeju Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (SIVN) izstrādē Nīcas novada IAS un AP nosaka SIVN procedūru reglamentējošie normatīvie akti - likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (pieņemts 14.10.2008., ar grozījumiem, kas spēkā ar 28.12.2011.) un uz likuma pamata izdotie Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumi Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (ar grozījumiem, kas spēkā ar 18.11.2009.). Ar šiem normatīvajiem aktiem Latvijā ir pārņemta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/42/EK „Par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu”.

SIVN izstrāde uzsākta 2013. gada maijā, un Vides pārskatu sagatavoja SIA Estonian, Latvian & Lithuanian Environment.

Būtiskākās vides jomas, kurās tika analizētas iespējamās ar plānošanas dokumentiem saistītas vides problēmas ir šādas: atmosfēras gaisa kvalitāte un klimata pārmaiņas; bioloģiskā daudzveidība un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas; zemes dzīļu lietošana, augsnes un grunts piesārņojums, ūdens kvalitāte (gan virszemes, gan pazemes), ainavas, kultūrvēsturiskais mantojums. Visām šīm jomām tika veikts teritorijas attīstības plānošanas dokumentu ietekmju novērtējums, un piedāvāti risinājumi ietekmju samazināšanai.

Vides pārskats sastāv no 11 nodaļām un tā izstrādē tika iesaistīti dažādu nozaru eksperti: gaisa, ūdeņu, bioloģiskās daudzveidības, ainavu u.c. eksperti.

Vides pārskata projekta publiskā apspriešana notika no 2013. gada 16. decembra līdz 2014. gada 14. februārim.

1. Plānošanas dokumenti un to saistība ar citiem plānošanas dokumentiem

1.1. Teritorijas attīstības plānošanas dokumentu mērķi un kopsavilkums

Nīcas novada **ilgtspējīga attīstības stratēģija 2014.-2030.gadam** (IAS) ir teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kas nosaka pašvaldības vēlamu attīstību ilgtermiņā. Ilgtermiņa attīstības redzējums ietver pašvaldības attīstības vīziju, ekonomisko specializāciju, stratēģiskos mērķus, ilgtermiņa attīstības prioritātes un pašvaldības telpiskās attīstības perspektīvu.

IAS ietvaros ir definēti divi stratēģiskie mērķi.

Pirmais no mērķiem „Kvalitatīva dzīves telpa ar sevis pilnveides un brīvā laika pavadīšanas iespējām” paredz veicināt un radīt labvēlīgu vidi tādu pašvaldības un privāto pakalpojumu attīstībai, kas ļautu ikvienam novada iedzīvotājiem atrast savām interesēm atbilstošas atpūtas un brīvā laika pavadīšanas iespējas. Tāpat mērķis paredz veidot estētisku, iedzīvotājam tīkamu dzīves vidi, lai nodrošinātu labvēlīgus apstākļus demogrāfiskajai attīstībai novadā un radītu vēlmi iedzīvotājiem no paaudzes paaudzē dzīvot novadā, kā arī piesaistīt jaunus iedzīvotājus.

Otrs stratēģiskais mērķis paredz novadā veicināt sabalansētu un konkurētspējīgu ekonomisko attīstību, nodrošinot ilgtspējīgu vides resursu izmantošanu. Tas sevī ietver arī sakārtotu komunālo, sakaru un transporta infrastruktūru uzņēmējdarbībai nozīmīgās teritorijās un autoceļos, lai veicinātu produkcijas konkurētspēju. Ilgtspējīga vides resursu izmantošana ietver arī pāriešanu uz zaļās enerģijas izmantošanu saimniekošanā un tās ražošanu, nodrošinot saimnieciskās darbības ietekmes uz vidi mazināšanos, kā arī veicinot novada enerģētisko patstāvību.

Lai pašvaldības attīstībā iezīmētu nozīmīgākos virzienus abu mērķu sasniegšanā, ir noteiktas piecas ilgtermiņa attīstības prioritātes:

1. Prioritāte „Iedzīvotājam draudzīgas dzīves telpas un pakalpojumu punktu attīstība”
2. Prioritāte „Uzņēmējdarbībai pievilcīgas vides veidošana”
3. Prioritāte „Transporta un sakaru infrastruktūras attīstība”
4. Prioritāte „Tūrisma un aktīvās atpūtas iespēju attīstība”
5. Prioritāte „Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un attīstīšana”

Saskaņā ar IAS noteikto, Nīcas pašvaldības ekonomiskās specializācijas pamatā tiks attīstīts tūrisms un rekreācija. Papildus tam novadā tiks attīstīta arī lauksaimniecība, zivsaimniecība un ražošana ar augstu pievienoto vērtību. Novadā tiks atbalstīta un veicināta arī cita veida ekonomiskā darbība, kas nav pretrunā ar novada ilgtspējīgas attīstības un dabas aizsardzības plāniem.

Nīcas novada attīstības programma 2014.-2020. gadam (AP) ir vidēja termiņa pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokuments. Tajā ir noteikts vidēja termiņa pasākumu kopums pašvaldības attīstības stratēģijā izvirzīto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu īstenošanai.

Attīstības programmas mērķi formulēti saskaņā ar Nīcas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, un no tiem izrietošās vidēja termiņa prioritātes nosaka jomas, kuras līdz 2020.gadam attīstāmas prioritāri un savstarpējā saistībā, nodrošinot izvirzīto mērķu sasniegšanu.

Mērķis (1): Ilgtspējīga kopienas sociālā un ekonomiskā izaugsme, veidojot komfortablu, sakārtotu un ģimenēm draudzīgu dzīves vidi, saglabājot novada unikālo kultūrvēsturisko mantojumu un nodrošinot novada iedzīvotājiem nepieciešamos pakalpojumus un darba iespējas.

Mērķis (2): Pievilcīgas, novadam raksturīgas un ērti sasniedzamas uzņēmējdarbības un tūrisma vides izveidošana, efektīvi un ilgtspējīgi izmantojot novada resursus.

Līdz 2020. gadam novadā akcents tiks likts uz pamatpakalpojumu – izglītības, kultūras, sporta, veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu – attīstību, ciemu vides un transporta, sakaru un komunālās infrastruktūras attīstību, kas vairo novada iedzīvotāju dzīves kvalitāti, kā arī veicinās uzņēmējdarbības attīstību.

AP ir noteiktas šādas prioritātes mērķu sasniegšanai:

1. Pamatpakalpojumu attīstība: ieguldījumi cilvēkkapitālā.
2. Esošajiem dabas resursiem piemērota un konkurētspējīga uzņēmējdarbība: ieguldījumi uzņēmējdarbības attīstībā.
3. Novada sasniedzamības uzlabošana: ieguldījumi autoceļos, transporta un sakaru infrastruktūrā.
4. Novada ciemu vides un infrastruktūras pilnveide: ieguldījums kvalitatīvā un drošā ciemu vidē un lauku ainavā, kas piemērota dzīvošanai, darbam un atpūtai.
5. Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un attīstīšana: ieguldījums unikālo Nīcas novada tradīciju, kultūras un etnogrāfiskā mantojuma uzturēšanā.
6. Ieguldījums novada ilgtspējīgā nākotnē: ieguldījumi novada attīstības plānošanā.

AP ietvaros ir izstrādāts darbību kopums, jeb rīcības, kas nepieciešamas vidēja termiņa prioritāšu īstenošanai un noteikto mērķu sasniegšanai.

1.2. Stratēģijas un programmas saistība ar starptautiskajiem vides aizsardzības dokumentiem un ES un nacionālajiem plānošanas dokumentiem

Pirms ietekmju izvērtēšanas ir nepieciešams noteikt, kādi ir potenciālie aktuālākie ar vidi saistītie jautājumi, kas var rasties konkrēta plānošanas dokumenta ieviešanas procesā. Līdz ar to ir būtiski laicīgi identificēt doto plānošanas dokumentu saistību ar spēkā esošajiem starptautiskajiem vides aizsardzības un ES un valsts plānošanas dokumentiem, kas var palīdzēt noteikt SIVN izvērtēšanas ietvaru, jo atspoguļo aktuālākos vides mērķus.

Zemāk uzskaitīto dokumentu mērķis ir atspoguļot galvenos aspektus, kas ir svarīgi doto Nīcas novada teritorijas attīstības plānošanas dokumentu SIVN kontekstā, kā arī palīdzēt noteikt galvenās vides prioritātes un mērķus, kas ir būtiski turpmākā izvērtēšanas procesā.

1.2.1. Starptautiskie vides aizsardzības dokumenti

Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām un Kioto protokols

Konvencijas (pieņemta 1992. gadā) un uz tās pamata pieņemtā Kioto protokola (1997. gads) mērķis ir stabilizēt SEG koncentrāciju atmosfērā, nosakot gan vispārīgus pamatprincipus (konvencija), gan saistošos SEG emisiju samazināšanas apjomus (protokols). Atbilstoši Kioto protokolam, Latvijai līdz 2012. gadam bija noteikts 8% SEG emisiju samazināšanas mērķis, salīdzinājumā ar 1990. gadu. Kioto protokola grozījumu rezultātā ir paredzētas arī turpmākās emisiju samazināšanas saistības līdz 2020. gadam. Lai sasniegtu Kioto protokolā iekļautos mērķus, valstīm jāīsteno virkne pasākumu dažādos sektoros. Kaut gan ne konvencija, ne protokols neuzskaita konkrētus pasākumus attiecīgajos sektoros, lai īstenotu emisiju samazināšanas saistības, Kioto protokols nosaka, ka dalībvalstīm jāsekmē enerģijas efektivitātes palielināšana būtiskos valsts ekonomikas sektoros, ilgtspējīgu lauksaimniecības formu veicināšana, ņemot vērā klimata pārmaiņas u.c.

Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencija (Helsinku konvencija)

Helsinku konvencija pirmo reizi pieņemta 1974. gadā (jauna, papildināta konvencija pieņemta 1992. gadā) ar mērķi samazināt, aizkavēt un novērst Baltijas jūras vides piesārņošanu un sekmēt Baltijas jūras vides atveseļošanu un tās ekoloģiskā līdzsvara uzturēšanu. Konvencija attiecas gan uz piesārņojumu no kuģiem, gan no sauszemes avotiem. Latvijas Republika abas konvencijas parakstīja 1992. gadā, apņemoties sekmēt videi labvēlīgāko pieeju un labāko pieejamo tehnoloģiju, kā arī principa „piesārņotājs maksā” piemērošanu.

Konvencijas III pielikums attiecas specifiski uz piesārņojuma novēršanu no avotiem, kas atrodas uz sauszemes. Pielikuma 2. noteikumā uzskaitītas īpašas prasības, piemēram:

- municipālie notekūdeņi jāpārstrādā vismaz ar bioloģisko vai citām metodēm, kas ir vienlīdz efektīvas nozīmīgu parametru samazināšanā. Jāievieš ievērojams barības vielu satura samazinājums;

- zivjaudzētavu izraisītā piesārņošana jānovērš un jāizslēdz, veicinot un ieviešot Videi vēlamāko pieeju un Labāko pieejamo tehnoloģiju;
- piesārņošana no izkļēdētiem avotiem, tai skaitā lauksaimniecības, jānovērš, veicinot un ieviešot Videi vēlamāko pieeju;
- u.c.

ANO EEK konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (Orhūsas konvencija)

Orhūsas konvencija ir pieņemta 1998. gadā ar mērķi aizsargāt ikvienas personas tiesības dzīvot vidē, kas atbilstu personas veselības stāvoklim un labklājībai, tādēļ katrai valstij, kas parakstījusi konvenciju, saskaņā ar šīs konvencijas noteikumiem ir jāgarantē tiesības piekļūt informācijai, sabiedrības dalība lēmumu pieņemšanā un iespēja griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem. Lai īstenotu konvencijas mērķa īstenošanu, Latvijā sabiedrības līdzdalība ir iekļauta Satversmē, kuras 115. pants nosaka, ka valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu, kā arī virknē normatīvo aktu, kuru starpā ir arī Ministru kabineta noteikumi Nr.1178 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” (pieņemti 13.10.2009., ar grozījumiem, kas spēkā ar 31.05.2013.).

Bernes konvencija Par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu (Bernes konvencija)

Bernes konvencija ir pieņemta ar mērķi ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, un arī veicināt šādu sadarbību. Saskaņā ar konvencijas prasībām dalībvalstīm jāuzņemas pievērst uzmanību savvaļas floras un faunas saglabāšanai savas plānošanas un attīstības politikā un pasākumos pret piesārņošanu. Īpaši aizsardzības pasākumi ir piemērojami attiecībā uz konvencijas pielikumos uzskaitītajām sugām.

Riodežaneiro konvencija Par bioloģisko daudzveidību (Riodežaneiro konvencija)

Riodežaneiro konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana un godīga un līdztiesīga ģenētisko resursu patērēšanā iegūto labumu sadale, ietverot gan pienācīgu pieeju ģenētiskajiem resursiem, gan atbilstošu tehnoloģiju nodošanu, ņemot vērā visas tiesības uz šiem resursiem un tehnoloģijām, gan pienācīgu finansēšanu. Konvencijā iekļautie galvenie pasākumi bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ilgtspējīgai izmantošanai paredz, ka līgumslēdzēju pusēm iespēju un vajadzību robežās:

- Jāizstrādā vai jāpielāgo jau esošās valstiskās stratēģijas, plānus vai programmas bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un tās ilgtspējīgai izmantošanai, kurās noteikti jāatspoguļo šajā konvencijā izvirzītie uzdevumi, kuri attiecas uz konkrēto līgumslēdzēju pusi; un

- Jāieklej iespēju un vajadzību robežās bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un dzīvās dabas ilgtspējīgu izmantošanu atbilstošos nozaru un starpnozaru plānos, programmās un politikā.

Ramsāres konvencija Par starptautiskas nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu dzīves vidi (Ramsāres konvencija)

Ramsāres konvencijas mērķis ir nodrošināt visa veida mitrāju aizsardzību un saprātīgu izmantošanu, atzīstot, ka mitrāji kā ekosistēmas ir ļoti nozīmīgi bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā, kā arī cilvēku labklājības nodrošināšanā. Saskaņā ar konvencijas nosacījumiem katra līgumslēdzēja puse nosaka attiecīgus mitrājus savā teritorijā, lai tos ietvertu „Starptautiskas nozīmes mitrāju sarakstā”. Latvijā šajā sarakstā ir iekļāvuši 6 mitrājus, viens no kuriem – Papes mitrāju komplekss – daļēji atrodas arī Nīcas novada Nīcas pagasta teritorijā. Papildus, katrai līgumslēdzējai pusei jāveicina mitrāju un ūdensputnu aizsardzība, nosakot mitrājos dabas liegumus neatkarīgi no tā, vai šī vieta ir ietverta Sarakstā, kā arī jānodrošina vajadzīgā uzraudzība.

1.2.2. ES plānošanas dokumenti

Stratēģija „Eiropa 2020”¹

„Eiropa 2020: stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei” tika apstiprināta 2010. gada 17. jūnijā ar galveno mērķi veicināt ES izaugsmi gan ES kopumā, gan tās dalībvalstīs, sasniedzot konkrētus mērķus nodarbinātībā, inovācijās, izglītībā, sociālajā integrācijā un enerģētikā (ieskaitot klimata pārmaiņu samazināšanu). Stratēģijā ir ietverti pieci mērķi, kuri jāsasniedz līdz 2020. gadam. Klimata/enerģētikas pamatmērķis paredz SEG emisiju samazinājumu par 20% salīdzinājumā ar 1990. gadu, 20% enerģijas iegūšanu no atjaunojamiem energoresursiem, kā arī energoefektivitātes paaugstināšanu par 20%.

Augstākminētie mērķi tika pārveidoti arī valstu individuālajos mērķos, kuru izpilde kopumā sekmētu pamatmērķu sasniegšanu ES līmenī. Jāuzsver, ka, neskatoties uz to, ka dalībvalstu mērķi ir dažādi, tie nenosaka atbildības sadali. Latvijas izvirzītie mērķi vides jomā „Eiropa 2020” kontekstā cita starpā ietver:

- CO₂ emisiju samazināšanu par 17% salīdzinājumā ar 1990. gadu;
- 40% atjaunojamo energoresursu izmantošana;
- u.c.

ES Ilgtspējīgas attīstības stratēģija²

Atjaunota ES Ilgtspējīgas attīstības stratēģija tika pieņemta 2006. gadā ar vispārējo mērķi „noteikt un izstrādāt darbības, kas palīdz ES sasniegt pastāvīgu dzīves kvalitātes uzlabojumu

¹ COM(2010) 2020 galīgā redakcija

² 10917/3/06 REV 3 (lv)

gan pašreizējām, gan nākamām paaudzēm, radot ilgtspējīgas kopienas, kas ir spējīgas pārvaldīt un izmantot resursus efektīvi un pilnībā izmantot ekoloģisko un sociālo jauninājumu potenciālo tautsaimniecībā, nodrošinot labklājību, vides aizsardzību un sociālo kohēziju". Stratēģijā ir uzskaitīti galvenie mērķi un uzdevumi šo mērķu sasniegšanai. Stratēģija cita starpā iekļauj šādus vispārējos uzdevumus:

- Ierobežot klimata pārmaiņas un to radītos izdevumus un negatīvo ietekmi uz sabiedrību un vidi;
- Uzlabot apsaimniekošanu un nepieļaut dabas resursu pārmērīgu izmantošanu, atzīstot ekosistēmu pakalpojumu vērtību;
- u.c.

Jāatzīmē, ka augstāk uzskaitītie vispārējie uzdevumi ataino teritorijas attīstības plānošanas dokumentu galvenās prioritātes. Katram no šiem uzdevumiem stratēģijā ir pakārtoti arī specifiskāki darbības uzdevumi, mērķi un pasākumi, kuri palīdz atspoguļot konkrētākus rīcības virzienus un iespējamus uzdevumu sekmīgas izpildes nosacījumus.

ES Stratēģija Baltijas jūras reģionam³

ES Stratēģija Baltijas jūras reģionam ir pirmā ES iekšējā stratēģija Eiropas makroreģionam, kuras pamatā ir inovatīva un integrēta ilgtermiņa pieeja ES politiku īstenošanai Baltijas jūras reģionā. Stratēģijai ir definēti trīs galvenie mērķi:

- Glābt jūru;
- Apvienot Baltijas jūras reģionu;
- Celt iedzīvotāju labklājību.

Mērķu sasniegšanas gaita līdz ar 17 prioritātēm un 5 horizontālām darbībām ir aprakstīta Stratēģijas Rīcības Plānā⁴. Starp prioritātēm ir nosauktas tādas jomas kā ilgtspējīgas lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības sekmēšana; dabas teritoriju un bioloģiskās daudzveidības, t.sk., zivju resursu, saglabāšana; barības vielu novadīšanas jūrā samazināšana līdz pieļaujamiem līmeņiem, u.c.

Tematiskā stratēģija par gaisa piesārņojumu⁵

Tematiskā stratēģija par gaisa piesārņojumu tika pieņemta 2005. gadā, pamatojoties uz Sesto Kopienas vides rīcības programmu (turpmāk tekstā 6 EAP), kas noteica mērķi sasniegt „tādu gaisa kvalitāti, kas nerada negatīvas sekas un riskus cilvēku veselībai un videi”. Lai sasniegtu attiecīgos gaisa kvalitātes mērķus, tematiskajā stratēģijā ir uzskaitīti sektori, kuros ir nepieciešams īstenot pasākumus gaisa kvalitātes uzlabošanai. Kā viens no sektoriem ir minēta

struktūrfondu izmantošana. Stratēģijā minēts, ka līdzfinansēšana no struktūrfondiem ir jānodrošina tādiem priekšlikumiem kā ilgtspējīgas transporta sistēmas atbalsts, ilgtspējīgas un tīrākas enerģijas piegāde, kā arī nolaistu zemju rehabilitēšana un atkārtota izmantošana.

Pilsētvides tematiskā stratēģija⁶

Pilsētvides tematiskās stratēģijas (pieņemta 2005. gadā) galvenais virzītājspēks ir pilsētvides kvalitātes uzlabošana ES valstīs. Saskaņā ar stratēģiju ierosināto pasākumu mērķis ir uzlabot esošo ES vides politiku un tiesību aktus vietējā līmenī, sniedzot atbalstu un iedrošinot vietējās varas iestādes pieņemt integrētāku pilsētu pārvaldības pieeju, aicinot dalībvalstis atbalstīt šo procesu un izmantot iespējas, kādas tiek piedāvātas ES līmenī.

1.2.3. Nacionālā līmeņa politikas plānošanas dokumenti

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (turpmāk tekstā LIAS) tika pieņemta 2010. gadā, kad tā kļuva par valsts galveno plānošanas instrumentu ar likuma spēku, līdz ar to visiem valsts stratēģiskās plānošanas un attīstības dokumentiem ir jābūt izstrādātiem saskaņā ar stratēģijā noteiktajiem virzieniem un prioritātēm.

Kā viens no telpiskās attīstības perspektīvas mērķiem ir minēta nepieciešamība „saglabāt Latvijas savdabību – daudzveidīgo dabas un kultūras mantojumu, tipiskās un unikālās ainavas”.

Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam

2012. gada decembrī Saeima apstiprināja Nacionālo attīstības plānu 2014. – 2020. gadam (turpmāk tekstā NAP 2020), kas ir galvenais vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā. NAP 2020 vadmotīvs ir „Ekonomiskais izrāviens”, un dokuments definē trīs prioritātes:

1. Tautas saimniecības izaugsme;
2. Cilvēka drošumspeja; un
3. Izaugsmi atbalstošas teritorijas.

Katrai no šīm prioritātēm ir identificēti būtiskākie rīcības virzieni, to mērķi, kā arī rādītāji, lai noteiktu mērķu sasniegšanas pakāpi. „Izaugsmi atbalstošas teritorijas” prioritātei ir pakārtoti trīs rīcības virzieni – „Ekonomiskās aktivitātes veicināšana reģionos – teritoriju potenciāla izmantošana”, „Pakalpojumu pieejamība līdzvērtīgāku darba iespēju un dzīves apstākļu radīšanai” un „Dabas un kultūras kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana”, kas iekļauj mērķi saglabāt dabas kapitālu kā bāzi ilgtspējīgai ekonomiskajai izaugsmei un sekmēt tā ilgtspējīgu izmantošanu, mazinot dabas un cilvēka darbības radītos riskus vides kvalitātei.

³ COM(2012) 128 final

⁴ SEC(2009) 712/2

⁵ COM(2005) 446 galīgā redakcija

⁶ COM(2005) 718 galīgā redakcija

Latvijas nacionālā reformu programma „ES 2020” stratēģijas īstenošanai

Nacionālā reformu programma (turpmāk tekstā NRP) tika pieņemta 2011. gadā ar mērķi īstenot „ES 2020” stratēģijas mērķus. NRP sastāv no 3 daļām - 1. daļā ir raksturots vidēja termiņa makroekonomiskais scenārijs. 2. daļā – galvenie Latvijas tautsaimniecības makrostrukturālie izaicinājumi (šķēršļi) un galvenie pasākumi 2011. - 2013. gadam to pārvarēšanai. 3. daļā ir definēti Latvijas kvantitatīvie mērķi 2020. gadam „Eiropa 2020” stratēģijas kontekstā, kā arī galvenie pasākumi 2011. - 2013. gadam to sasniegšanai. Piemēram, kā galvenie pasākumi SEG emisiju ierobežošanas mērķa sasniegšanai ir minēti ne-ETS nozaru⁷ (mazajā enerģētikā un rūpniecībā, transportā, lauksaimniecībā, mājsaimniecībās, atkritumu saimniecībā) emisiju ierobežošana un pētniecība, inovācijas, sabiedrības informēšana.

Vides politikas pamatnostādnes

2013. gada februārī tika uzsākta Vides politikas pamatnostādņu 2013.-2020.gadam (turpmāk tekstā VPP 2020) izstrāde, lai vides politiku pilnībā harmonizētu ar NAP 2020, Eiropas Savienības 7.Vides rīcības programmas un jaunā ES ilgtermiņa finanšu perioda 2014.-2020. prioritātēm, dokumentiem un procesiem. VPP 2020 sabiedriskā apspriešana notika no 2013. gada 4. jūlija līdz 14. augustam.

VPP 2020 nosaka pasākumus, lai sasniegtu galveno mērķi – nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tīrā un sakārtotā vidē, īstenojot ilgtspējīgu attīstību, saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un informētību par vides stāvokli. Uzdevumi un pasākumi ir noteikti šādās jomās:

- Horizontālie jautājumi, sasniedzamie mērķi un rīcības virzieni mērķu sasniegšanai;
- Augsne un zemes dzīles, otrreizējās izejvielas;
- Dabas aizsardzība;
- Gaisa aizsardzība;
- Klimata pārmaiņas;
- Ūdens resursi un Baltijas jūra;
- Vides piesārņojums un riski; un
- Vides monitorings.

Lai nodrošinātu labu vides pārvaldību valsts un pašvaldību līmenī, kā arī labu vides komunikāciju, kas balstīta uz pilnīgu un izsvērtu vides informāciju, un veicinātu sabiedrības plašu iesaistīšanos vides jautājumu risināšanā, viens no VPP 2020 iekļautajiem rīcības virzieniem mērķa sasniegšanai ir „Ilgtspējīgas attīstības un vides aspektu iekļaušana visu līmeņu plānošanas un ieviešanas procesos, jo īpaši teritoriālās plānošanas un pilsētvides attīstības jomās”.

⁷ ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā neiekļautās nozares.

Enerģētikas attīstības pamatnostādnes 2007. – 2016. gadam

Saskaņā ar Enerģētikas attīstības pamatnostādnēm, enerģētikas nozares attīstības mērķis ir nodrošināt līdzsvarotu, kvalitatīvu, drošu un ilgtspējīgu tautsaimniecības un iedzīvotāju apgādi ar enerģiju. Pamatnostādnēs ir uzskaitīti pamatprincipi, mērķi un rīcības virzieni enerģētikas nozares attīstībai.

Transporta attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam

Transporta attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kurā noteikti transporta politikas attīstības mērķi, pamatprincipi, prioritātes un sasniedzamie rezultāti transporta nozarē. Pamatnostādnes ietver turpmākās rīcības plānojumu ar konkrētiem pasākumiem noteikto mērķu sasniegšanai. Transporta politikas mērķis ir konkurētspējīga, ilgtspējīga, komodāla transporta sistēma, kas nodrošina augstas kvalitātes mobilitāti, efektīvi izmantojot resursus, t.sk. ES fondus.

Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādnes 2011. - 2017. gadam

Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādnes tika pieņemtas 2011. gadā, un to politikas mērķis ir ekonomiski aktīva, daudzfunkcionāla telpa, kurā klimata pārmaiņu ietekme tiek mazināta ar kvalitatīvas infrastruktūras izveidi un tiek īstenota laba pārvaldība. Pamatnostādnes ir vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments, kas jāņem vērā, gatavojot piekrastes pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, kā arī ar piekrastes attīstību saistīto nozaru politikas un valsts vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumentus.

Politiskā mērķa sasniegšanai pamatnostādnēs ir noteikti divi apakšmērķi:

1. Kvalitatīva piekrastes infrastruktūra, kas veicina ekonomisko aktivitāti un mazina klimata pārmaiņu ietekmi uz piekrastes pieejamību un kvalitāti;
2. Izveidoti jauni piekrastes telpiskās attīstības politikas īstenošanas instrumenti, kas uzlabo sadarbību un sabiedrības līdzdalību piekrastes attīstības plānošanā un racionalizē līdzekļu izmantošanu, un ir nodrošināts piekrastes attīstībai nepieciešamais normatīvais regulējums.

Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns 2009. – 2015. gadam

Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāni tiek izstrādāti, izpildot uzdevumus, kas iekļauti Ūdens apsaimniekošanas likumā un ar minēto likumu pārņemtajā Padomes un Parlamenta 2000. gada 23. oktobra direktīvā 2000/60/EK, kas nosaka struktūru Eiropas Kopienas rīcībai ūdeņu aizsardzības politikas jomā. Plānu galvenais mērķis ir uzlabot virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti, veicinot to laba stāvokļa sasniegšanu, kā arī informēt sabiedrību par ūdens kvalitāti un interešu grupu iesaistīšanas iespējām ūdens vides jautājumu risināšanā.

Konkrētie mērķi Ventas apgabalam kopumā ir šādi:

Virszemes ūdeņiem:

- nepasliktināt virszemes ūdensobjektu stāvokli;
- censties līdz 2015. gadam sasniegt labu ekoloģisko un ķīmisko kvalitāti visos virszemes ūdensobjektos;
- izpildīt aizsargājamajām teritorijām izvirzītos mērķus un piemērojamos normatīvus;
- samazināt piesārņojumu ar prioritārajām vielām un pakāpeniski novērst īpaši bīstamo vielu noplūdi virszemes ūdeņos.

Pazemes ūdeņiem:

- nepieļaut pazemes ūdensobjektu stāvokļa pasliktināšanos;
- censties līdz 2015. gadam sasniegt labu ķīmisko kvalitāti un kvantitatīvo stāvokli visos ūdensobjektos;
- rīkoties tā, lai piesārņojošo vielu koncentrāciju palielināšanās pazemes ūdeņos nekļūtu par stabilu tendenci;
- izpildīt aizsargājamajām teritorijām izvirzītos mērķus un piemērojamos normatīvus;
- novērst vai samazināt piesārņojuma nonākšanu pazemes ūdeņos.

Vienlaikus šī plāna kā politikas dokumenta uzdevums ir iezīmēt prioritātes laikam no 2010. līdz 2015. gadam, lai izpēti, rīcību un resursus novirzītu tiem ūdensobjektiem, kuru stāvokli visvairāk nepieciešams uzlabot vai nepasliktināt, kuros vissvarīgāk noskaidrot pašreizējā (neapmierinošā) stāvokļa cēloņus.

Trokšņa rīcības plāni

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.597 „Vides trokšņa novērtēšanas kārtība” aglomerācijām, autocieliem, dzelzceļa līnijām un lidostām, kam ir izstrādātas trokšņa stratēģiskās kartes, izstrādā trokšņa rīcības plānus. Rīcības plānu izstrādā, lai novērstu vai samazinātu vides troksni, ja tas nepieciešams, vai saglabātu esošo stāvokli teritorijās, kurās trokšņa rādītāji atbilst šajos noteikumos noteiktajām prasībām.

1.2.4. Reģionālā līmeņa politikas plānošanas dokumenti

Plānošanas reģionu attīstības plānošanas dokumenti

Saskaņā ar Reģionālās attīstības likumu, Latvijā ir izveidoti pieci plānošanas reģioni – Kurzemes plānošanas reģions, Latgales plānošanas reģions, Rīgas plānošanas reģions, Vidzemes plānošanas reģions un Zemgales plānošanas reģions -, kuriem tiek izstrādāti ilgtermiņa un vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumenti. Reģionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumenti ir hierarhiski pakārtoti zem nacionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem.

Lai nodrošinātu augstāk minēto dokumentu savstarpēju atbilstību, Reģionālās attīstības likums nosaka, ka plānošanas reģioniem ir jāizvērtē nozaru attīstības programmu atbilstību plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentiem un, konstatējot neatbilstību, jāierosina grozīt nacionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentus vai jālemj par grozījumiem plānošanas reģiona plānošanas dokumentos.

Kurzemes plānošanas reģionam ir izstrādāts teritorijas plānojums 2006.-2026.gadam (apstiprināts 2008.gada 9.janvārī Kurzemes plānošanas reģiona attīstības padomes sēdē). Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums nosaka šādus vispārīgus reģiona telpiskās attīstības mērķus:

1. Integrēta attīstība un konkurētspēja
2. Ilgtspējīga attīstība
3. Augsta dzīves kvalitāte

Kurzemes reģiona Rīcības plāns 2010. – 2014. gadam (pagarināts Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības padome 2013.gada 11.decembra sēdē) nosaka 5 Kurzemes plānošanas reģiona ilgtermiņa (2010.-2030.) attīstības prioritātes:

1. Reģiona apdzīvotības struktūras saglabāšana
2. Daudzveidīgu un konkurētspējīgu pakalpojumu attīstība un to pieejamības uzlabošana reģionā
3. Energoefektīvas un ilgtspējīgas saimniekošanas veicināšana reģionā
4. Zinātnes, pētniecības un uzņēmējdarbības attīstība reģionā
5. Efektīvas pārvaldības nodrošināšana reģionā

No ilgtermiņa prioritātēm izrietēja īstermiņa prioritātes, kas attiecās uz periodu līdz 2013. gadam.

2013. gada decembrī tika uzsākta Kurzemes plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2015.-2030.gadam un Attīstības programmas 2015.-2020.gadam izstrāde.

2. Vides pārskata sagatavošanas procedūra un novērtējuma veikšanai lietoto galveno pamatprincipu un metožu apraksts

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums ir process, kura mērķis ir uzlabot nozares politikas, politikas plāna, rīcības programmas, kā arī citu nacionālo, reģionālo un vietējo stratēģisko plānošanas dokumentu un normatīvo aktu kvalitāti, vērtējot šo dokumentu iespējamo ietekmi uz vidi un laicīgi novēršot vai mazinot to īstenošanas negatīvās ietekmes. Šis process ir vērsts uz to, lai izvērtētu, kādas būtiskas tiešas vai netiešas pārmaiņas vidē var rasties politikas plānošanas dokumentu īstenošanas rezultātā, un kā tās ietekmēs dabas kapitālu – resursus un pakalpojumus. SIVN ir veicams plānu un programmu sagatavošanas posmā, tā nepieciešamību un procesu nosaka starptautiskā un nacionālā likumdošana.

SIVN novērtējuma procedūras laikā tiek sagatavots Vides pārskats, kurā tiek iekļauta informācija par plānošanas dokumentu, tā mērķiem, saistību ar citiem plānošanas dokumentiem. Tiek aprakstīta Vides pārskata sagatavošanas procedūra un novērtējuma veikšanai lietoto galveno pamatprincipu un metožu apraksts. Vides pārskatā tiek analizēts vides stāvoklis teritorijās, kuras saistītas ar plānošanas dokumentu.

SIVN uzdevums ir novērtēt vides apstākļus un sniegt informāciju lēmumu pieņēmējiem, kā arī informēt plašāku sabiedrību par sagaidāmo būtisko ietekmi uz vidi plānošanas dokumenta ieviešanas gadījumā.

SIVN procesa pamatprincipi:

Integrācija – vides aspekti ir pilnībā jāintegrē politikas plānošanas dokumentā, tādēļ, lai izvairītos no konceptuālām kļūdām, tie ir jāņem vērā plānošanas sākumstadijā, tādējādi SIVN palīdz veikt piedāvāto rīcības virzienu analīzi un identificēt tās rīcības, kurām no vides viedokļa nepieciešama papildus izpēte par to ietekmi.

Piesardzības princips – pieņemot lēmumus, nepieciešams izmantot piesardzības principu, pat ja plānotās darbības tieša negatīva ietekme nav pierādīta, jo ekosistēmu nestspēju jeb ietilpību un sakarību starp slodzēm un dabas kapitālu nav iespējams precīzi noteikt.

Ilgtspējīgas attīstības princips – Ilgtspējīga attīstība ir definēta kā viens no trim ES „Stratēģija 2020” mērķiem.

Alternatīvu izvērtēšana – nepieciešams izvērtēt, kā politikas plānošanas dokumentā paredzētās rīcības un to iespējamās alternatīvas ietekmēs vides resursus un to kvalitāti.

Pārskatāmība – SIVN ir atvērts un pārskatāms lēmumu pieņemšanas process, kas paredz interešu grupu un nevalstisko organizāciju iesaisti, balstās uz precīzi definētu metodoloģiju, lēmumu pieņemšanas mehānismu un sniedz pamatojumu novērtējumā iekļautajiem apgalvojumiem. SIVN pārskatāmību nodrošina arī Vides pārskata sabiedriskā apspriešana un tās rezultātu publiskošana.

SIVN procesā ir ievērotas četras stadijas:

1. *Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma veida un apjoma apzināšana.* Šajā stadijā ir noteikts SIVN apjoms un detalizācijas pakāpe, ņemot vērā plānošanas dokumenta un tā realizācijas alternatīvu iespējamo ietekmi uz vidi, noteiktas novērtējumam izmantojamās metodes, kā arī vides pārskata struktūra.

Galvenie 1. posma uzdevumi:

- vides faktoru un esošā vides stāvokļa apzināšana;
- vides problēmu un vides aizsardzības uzdevumu noteikšana;
- SIVN mērķu un indikatoru noteikšana;
- iespējamo alternatīvu apzināšana;
- konsultācijas ar vides institūcijām par SIVN saturu.

2. *Vides pārskata sagatavošana.* Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma rezultāti ir apkopoti Vides pārskatā. Normatīvajos aktos ir noteiktas prasības par Vides pārskata sagatavošanu un tajā iekļaujamo informāciju. Novērtējums lielā mērā ir atkarīgs no datu nodrošinājuma un to analīzes. Ietekmes analīzes galvenais mērķis ir sniegt visaptverošu un skaidru informāciju par visām iespējamām alternatīvām, t.sk. salīdzināt tās savā starpā vai ar „nulles” alternatīvu (ja plānošanas dokuments netiek ieviests).

Vides pārskats balstās uz Nīcas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2014. – 2030. gadam ilgtermiņa prioritāšu, Nīcas novada attīstības programmas 2014.-2020. gadam vidēja termiņa prioritāšu un rīcību ietekmes uz vidi izvērtējuma, kā arī uz vērtējuma par plānošanas dokumentu atbilstību starptautiskajai, ES un nacionālajai vides politikai. Vides pārskata izstrādes procesā izmantotas dažādas metodes datu iegūšanai un analīzei.

SIVN veikšanai izmantota publiski pieejamā valsts, vai atsevišķos gadījumos – reģiona un pašvaldību līmeņa informācija:

- statistikas dati,
- vides stāvokļa pārskati,
- vides monitoringa atskaišu dati,
- vides indikatoru izpildes informācija,
- dažādu politikas plānošanas dokumentu analītiskā daļa,

- citi avoti.

Datu analīzē izmantotas kvantitatīvās (datu apjoms, teritoriālais pārklājums, novērojumu rindas garums, u.c.) un kvalitatīvās (informācijas attiecināmība, specifika, aktualitāte, uzticamība, u.c.) novērtēšanas metodes, kā arī šo metožu kombinācija, ņemot vērā informācijas un datu veidu.

Būtisks instruments, kas izmantots datu apstrādē un analīzē ir ģeogrāfiskās informācijas sistēmas (turpmāk tekstā ĢIS), kas ļauj ar telpisko informāciju sasaistīt aprakstošos datus. Metode ļauj vizuāli aplūkot ietekmju tendences ilgākā laika griezumā. Minētos datus var sakārtot slāņos, kas atvieglo tālāko analīzes procesu un dod uzskatāmu informāciju par noteiktas ģeogrāfisku teritoriju. Telpiskās analīzes topogrāfiskie dati izmantoti, analizējot noteiktas ietekmes (troksni, atmosfēras gaisa kvalitāti, ietekmi uz ainavu, u.c.). ĢIS tiek izmantotas esošā vides stāvokļa analīzē, piesārņojuma avotu un ietekmju identificēšanai, ietekmju novērtēšanai, vēlamu attīstības virzienu novērtēšanai un alternatīvu salīdzināšanai.

3. Konsultācijas un sabiedrības iesaiste

Konsultācijām ir svarīga loma SIVN. To realizācijas kārtību nosaka likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”. Šis process ietver kompetento institūciju un sabiedrības informēšanu, dodot iespēju komentēt novērtējumu dažādos SIVN posmos. Kad plānošanas dokuments ir pieņemts, sabiedrība un kompetentās institūcijas jāinformē arī par plānošanas dokumenta pieņemšanu.

Vides pārskata projekta publiskā apspriešana notika no 2013. gada 16. decembra līdz 2014. gada 14. februārim. Pārskats par publiskajā apspriešanā saņemtajiem komentāriem un priekšlikumiem ir pieejams atsevišķā dokumentā „Nīcas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030. gadam, Nīcas novada attīstības programma 2014.-2020. gadam un Stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējums: Pārskats par sabiedrības līdzdalību”, savukārt protokols par sabiedriskās apspriedes norises gaitu pieejams Vides pārskata pielikumā.

3. Pašreizējais vides stāvoklis teritorijās, kuras saistītas ar paredzētajiem teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem

3.1. Atmosfēras gaisa kvalitāte⁸

Vides politikas pamatnostādņēs 2009. – 2015. gadam norādīts, ka gaisa kvalitāti Latvijā kopumā var uzskatīt par labu. Arī VPP 2020 projektā minēts, ka gaisa kvalitāti Latvijā kopumā

var uzskatīt par salīdzinoši labu, tomēr, saskaņā ar tās novērtējuma rezultātiem atsevišķās teritorijās pastāv gaisa kvalitātes un smaku ietekmes izraisītās problēmas.

Latvijā tiek izdalītas divas zonas gaisa kvalitātes novērtēšanai un pārvaldībai⁹:

- 1) Rīgas aglomerācija;
- 2) pārējā Latvijas teritorija.

Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra izstrādātajā „Pārskatā par gaisa kvalitāti Latvijā 2012. gadā”¹⁰ tikai faktiski uzrādīti monitoringa staciju dati. Nīcas novadam tā ziemeļu un dienvidu galos salīdzinoši tuvu atrodas divas Liepājas transporta piesārņojuma avotu ietekmes stacijas Liepājā un viena lauku fona stacija Rucavā (skat. 1. attēlu).



1. attēls. Gaisa monitoringa staciju izvietojums 2011. gadā (neieskaitot Rīgas aglomerāciju)¹¹

⁹ Saskaņā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas mājaslapā publicēto informāciju par gaisa aizsardzības politiku, http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/gaisa_aizsardziba/?doc=10602

¹⁰ http://www.meteo.lv/fs/CKFinderJava/userfiles/files/Vide/Gaiss/Gaiss_kvalitate/Parskati/parskats_par_gaissa_kvalitati_Latvija%20_2012gada.pdf

¹¹ Pārskats par gaisa kvalitāti Latvijā 2011. gadā, LVĢMC

⁸ Vides pārskata projekts Nīcas novada teritorijas plānojumam. Nica, 2013

Pārskatā konstatēti ozona un daļiņu PM₁₀ normatīvu pārsniegumi Rucavas stacijā, tomēr tajā netiek analizēti pārsniegumu cēloņi, kā arī netiek norādīti iespējamie pārsniegumu iemesli.

Būtiskākais transporta piesārņojuma avots Nīcas novadā ir ziemeļu - dienvidu virzienā teritoriju šķērsojošie transporta koridori (autoceļš A-11 Nīca – Lietuvas robeža (Rucava), kas ir iekļauts ES Transeiropas transporta tīklā (TEN-T) un V1222 Nīca – Otaņķi - Grobiņa).

Nozīmīgākie stacionārie gaisa piesārņojuma un smaku emisijas avoti Nīcas novadā ir fermas intensīvai cūku audzēšanai SIA „Nīcas rukši” un SIA „Nīca – 1” (lai gan saskaņā ar pieejamo informāciju SIA „Nīca – 1” uzņēmums pašlaik neveic darbības attiecīgajā teritorijā, tam ir spēkā esoša A kategorijas piesārņojošās darbības atļauja¹², kā arī tas ir aktīvs uzņēmums saskaņā ar Lursoft¹³ pieejamo informāciju, līdz ar ko to var uzskatīt par potenciālu piesārņojuma avotu, jo jebkurā laikā ir iespējama darbības atsākšana), ferma intensīvai mājputnu audzēšanai SIA „Nīckrasti” (A kategorijas piesārņojošās darbības). Papildus jāmin arī B kategorijas piesārņojošās darbības atļauju turētāji, kuru darbības rezultāta var rasties gaisa piesārņojošo vielu un smaku emisijas, piemēram, SIA „Piejūra” zivju konservēšanas ražotne¹⁴.

Nīcas novadā ir izveidota biogāzes koģenerācijas ražotne, kas iegūst elektroenerģiju un siltumenerģiju no atjaunojamiem energoresursiem, nelietojot fosilo kurināmo. Pašvaldība Nīcas un Otaņķu ciemos centrālo apkuri nodrošina ar koksnes kurināmo; arī privātajā sektorā plaši tiek izmantota malkas apkure.

3.2. *Bioloģiskā daudzveidība un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas*¹⁵

Pieeja atklātai jūrai, smilšaina jūras piekraste, kāpas un kāpu biotopi, lagūnas tipa ezeri, pārpurvotas teritorijas, ezeriem aizaugot, nosusinātas lauksaimniecības zemes, polderi, kanāli, mazo upju tīkls, mežu masīvi - tikai nedaudzi novadi Latvijā var lepoties ar tādu dabas apstākļu daudzveidību. Biotopu un putnu aizsardzības vajadzībām Nīcas novadā ir izveidotas piecas Natura 2000 teritorijas, novadā atrodas viens dabas piemineklis (augstā kāpa Pūsēnu kalns (37 m v.j.l.), kas atrodas dabas parka „Bernāti „teritorijā), kā arī 14 mikroliegumi un 19 aizsargājami koki (iespējami vairāk nekā 19 aizsargājami koki, kas nav iekļauti aizsargājamo koku sarakstos, bet atbilst Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumu Nr. 264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 2. pielikuma prasībām).

Mikroliegumi īpaši aizsargājamām sugām:

- 1 – ārstniecības brūnvlītei,

- 1 – Virdžīnijas ķekarpapardei,
- 1 – grīņu sārtenei,
- 1 – baltmuguras dzenim,
- 2 – jūras ērglim,
- 1 – melnajam stārķim;

Mikroliegumi īpaši aizsargājamiem biotopiem:

- 5 – skuju koku meža biotopam,
- 2 – citu lapu koku meža biotopam.

Uz dienvidiem no Liepājas ezera ievērojamas teritorijas ir tikušas nosusinātas, lai tās būtu pieejamas lauksaimniecībai ar polderu palīdzību, tādējādi piemērojot teritoriju sugām, kas dzīvo kultivētās zemēs un pļavās.

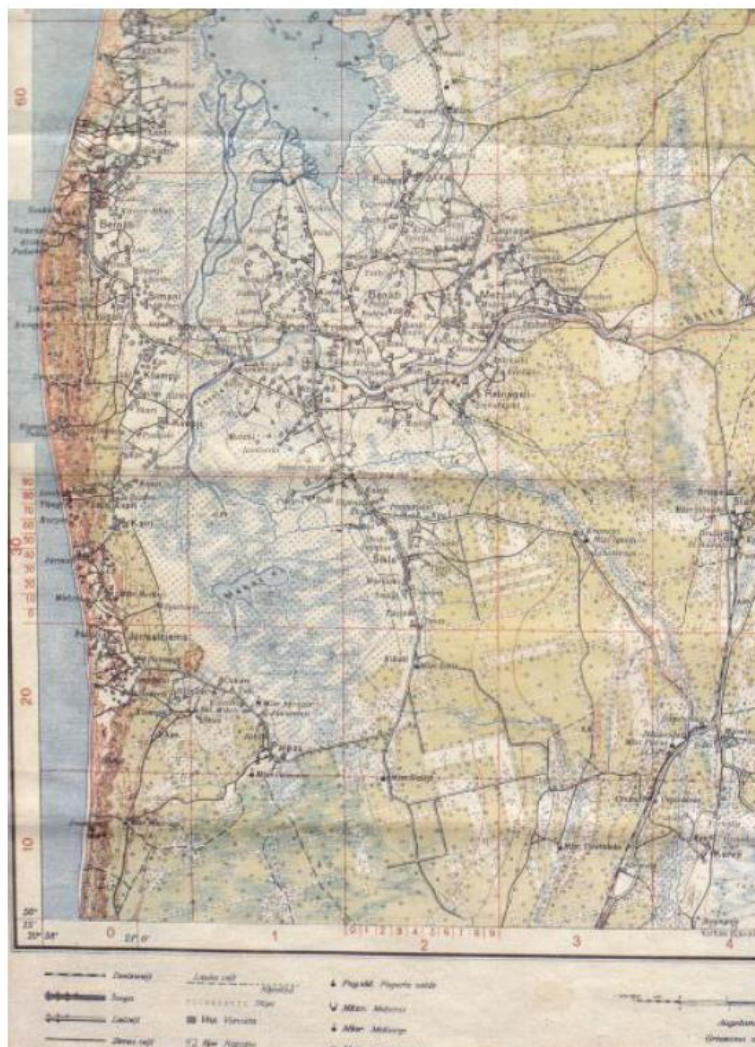
Salīdzinājumam 2. attēlā aplūkojama 20.gs. sākuma situācija pirms nosusināšanas un polderu izbūves. Tomēr, ja 20. gs. sākumā sociāli ekonomiskie priekšnosacījumi atļāva izmantot dažādas kvalitātes lauksaimniecības zemes, tad kopš 20. gs. beigām lauksaimniecības struktūrā ir notikušas straujas izmaiņas. Pašlaik ekonomiski izdevīgi ir apsaimniekot tikai salīdzinoši labas kvalitātes zemes. Rezultātā tendence novadā, kā arī visā Latvijā, ir mazāk vērtīgo lauksaimniecības zemju aizaugšana (pārsvārā Otaņķu pagasta akmeņainās zemes). Šādā veidā aizaug arī meliorācijas sistēmas, kas var izraisīt piekrastes zemju pārpurvošanos.

¹² Nr. LI-09-IA-0007/

¹³ <https://www.lursoft.lv/uznemuma-pamatdati/nica-1>

¹⁴ Nr. LI-10-IB-0013/

¹⁵ Vides pārskata projekts Nīcas novada teritorijas plānojumam. Nīca, 2013



2. attēls. Situācija 20. gs. 30 gados pirms polderu izbūves Liepājas ezera dienvidu daļā.

Nīcas novads ir bagāts ar dabas apstākļu daudzveidību, un ievērojamas platības ir rezervētas arī teritorijām, kur maksimāli samazināta cilvēka ietekme (liegumu un lielā mērā dabas parku teritorijas).

Nīcas novadā ietilpst piecas ĪADT, kā arī dižkoki un mikroliegumi. Visas novada teritorijā esošās ĪADT ir iekļautas Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā Natura 2000. Schematisks ĪADT izvietojums parādīts 3. attēlā.

Dabas liegums „Liepājas ezers” (Natura 2000 teritorija) ir izveidots 1977. gadā. Tā platība ir 4544 ha. Liepājas ezers ir viens no lielākajiem un nozīmīgākajiem mezotrofajiem¹⁶ ezeriem ar iesāļiem ūdeņiem raksturīgām augu sugām. Sākotnēji veidots kā ornitoloģiskais liegums ligzdojošo un caurceļojošo putnu aizsardzībai. Ezerā ligzdo vairāk kā 100 putnu sugu. Konstatētas ap 40 retas un aizsargājamās augu sugas. Ezera austrumu krastā ir vērtīgi pļavu biotopi, no kuriem lielākā nozīme ir molīņu pļavām un jūrmalas pļavu fragmentiem ar iesāļiem jūrmalas biotopiem raksturīgām augu sugām. Liepājas ezers iekļauts Eiropas nozīmīgo putnu vietu sarakstā. Aizsargājamā teritorija izveidota, lai saglabātu vismaz 6 Latvijas un 8 Eiropas nozīmes aizsargājamās biotopus, vismaz 46 Latvijas līmenī un 34 ES līmenī īpaši aizsargājamās putnu sugas, 6 – Latvijas un 2 – ES līmenī aizsargājamās zivju, 6 – Latvijas un 3 ES līmenī aizsargājamās zīdītāju, 4 – Latvijas un 3 ES līmenī aizsargājamās bezmugurkaulnieku un vismaz 33 aizsargājamo augu sugas. Teritorijai 2008. gadā ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns, pieņemti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi (Ministru kabineta noteikumi Nr. 5, 03.01.2013.).

Dabas lieguma „Ječu purvs” (Natura 2000 teritorija) platība ir 282 ha, tas ir dibināts 2004. gadā kaļķaino zāļu purvu aizsardzībai. Ječu purvs ir viens no četriem lielākajiem kaļķainajiem zāļu purviem Latvijā. Izcili nozīmīga vieta ES Biotopu direktīvas 1.pielikuma biotopa - kaļķaini zāļu purvi ar rūsgano melnceri saglabāšanā, kas ir arī Latvijā aizsargājams biotops – kalcifili purvi ar rūsgano melnceri. Dabas liegumā konstatētas sešas aizsargājamās augu sugas. Teritorijai nav izstrādāts dabas aizsardzības plāns, nav pieņemti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.

Botāniskais liegums „Rucavas īvju audze” (206 ha) izveidots 1987. gadā ar mērķi saglabāt parasto īvi *Taxus baccata* tās dabiskajā augšanas vietā. Botāniskais liegums tā esošajās robežās apstiprināts par **dabas liegumu „Rucavas īvju audze”** 1999. gadā. Liegums ir Natura 2000 teritorija. Dabas liegumā dominē Piejūras zemienei raksturīgi periodiski mitri bērzu-ošu-egļu vai bērzu-egļu meži, sastopami arī pārmitri bērzu-melnalkšņu meži, sausi jauktu koku meži (bērzs-egle-priede), sausi egļu-apšu meži un susināti ošu-melnalkšņu-bērzu meži, kā arī bērzu meži, kas izveidojušies, aizaugot meliorētām zāļu purvām vai slapjai pļavai. Teritorijai

¹⁶ Ezerus visbiežāk iedala pēc to trofijas jeb barības vielu daudzuma to ūdeņos. Mezotrofie ezeri ir pārejas tips starp oligotrofiem (ezeri ar dzidru ūdeni un zemu barības vielu daudzumu) un eutrofiem ezeriem (ezeri ar augstu barības vielu daudzumu).

2005. gadā ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns, nav pieņemti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.

Dabas parks „Pape” (Natura 2000 teritorija) dibināts 2003. gadā, lai aizsargātu ligzdojošos un caurceļojošos putnus. Papes ezers ir lagūnas tipa sekls ezers - nozīmīga ES Biotopu direktīvas biotopa - mezotrofās ūdenstilpes ar bentisku mieturalģu augāju - aizsardzības vieta. Turklāt teritorijā sastopami arī tādi aizsargājami biotopi kā pelēkās kāpas ar zemu lakstaugu veģetāciju, kaļķaini zāļu purvi ar dižo aslapi, sugām bagātas vilkakūlas pļavas smilšainās augsnēs, molīnijas pļavas uz kaļķainām vai mālainām augsnēm, jūras piekrastes smilts sēkļi, embrionālās kāpas, neskarti augstie purvi, pārejas purvi un slīkšņas, boreālie meži. Parka platība ir 10 853 ha. Teritorijai 2007. gadā ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns, pieņemti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi (Ministru kabineta noteikumi Nr. 706, 20.09.2011.).

Dabas parka „Bernāti” (Natura 2000 teritorija) platība ir 725 ha. Teritorija veidota jūrmalas biotopu un retu augu un dzīvnieku aizsardzībai. No ES aizsargājamiem biotopiem sastopami - ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas, embrionālās kāpas, boreālie meži, mežainas jūrmalas kāpas, priekškāpas. Teritorijā konstatēti tādi aizsargājami augi kā jūrmalas dedestīņa, Gmelina alise, Lēzeļa vīrcele, sīkziedu plaukšķene u.c. Teritorijai nav izstrādāts dabas aizsardzības plāns, ir pieņemti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi (Ministru kabineta noteikumi Nr. 273, 08.04.2004.).

„Nida – Pērkone” (Natura 2000 teritorija) ir izveidota kā aizsargājamā jūras teritorija 2010. gadā, Teritorija atrodas Latvijas Republikas dienvidrietumu teritoriālajos ūdeņos iepretim Rucavas un Nīcas novadiem un robežojas ar Lietuvas Republikas teritoriju. Teritorija izveidota zemūdens rifu un dzīvotņu aizsardzībai, kas kopumā aizņem 22 268 ha lielu zemūdens platību, kā arī putnu sugu aizsardzībai, kuru populācijas lielumi aizsargājamā jūras teritorijā sasniedz starptautiski nozīmīgas vietas kritēriju. Šādas putnu sugas, kuru populācijas lielumi aizsargājamā jūras teritorijā sasniedz starptautiski nozīmīgas vietas kritēriju, ir lielā gaura Mergus merganser un mazais ķiris Larus minutus. Teritorijā sastopami – trīs rifu tipi un četri dzīvotņu tipi uz mīkstām gruntīm. No rifu tiptiem sastopami ir atklātai iedarbībai pakļauto cieto iežu rifi ar Furcellaria lumbricalis veģetāciju, atklātai iedarbībai pakļauto cieto iežu rifi ar sprogkājvēžu Balanus improvisus apaugumiem, atklātai iedarbībai pakļauto cieto iežu rifi ar divvāku gliemeni Mytilus trossulus. No dzīvotņu tiptiem teritorijā sastopamas atklātai iedarbībai daļēji pakļautas morēnu nogāzes ar Mytilus trossulus un Balanus improvisus, atklātai iedarbībai daļēji pakļautas mīkstās grunts ar divvāku gliemeni Macoma balthica, atklātai iedarbībai daļēji pakļautas mīkstās grunts ar daudzstartāriem Pygospio elegans un Marenzelleria neglecta un atklātai iedarbībai daļēji pakļautas mīkstās grunts ar kustīgajām sānpeldēm. Teritorijai 2009. gadā ir izstrādāts Dabas aizsardzības plāns.



3. attēls. Natura 2000 teritorijas Nīcas novadā

No dabas aizsardzības pārvaldības un novada attīstības viedokļa ļoti negatīvs faktors ir dabas aizsardzības plāna trūkums dabas parkam „Bernāti”, jo parka ziemeļu daļā pārklājas dabas aizsardzības un sabiedrībai nozīmīgas rekreācijas intereses, kā arī naftas produktu ieguves un izpētes intereses.

3.3. Zemes dzīles¹⁷¹⁸

Nīcas novada teritorijā ir satopamas derīgo izrakteņu iegulu vietas. Kalnišķu ciema tuvumā ir grants atradnes, bet Otaņķu pagasta teritorijā ir konstatētas kūdras atradnes. Šobrīd novada teritorijā derīgo izrakteņu ieguve netiek realizēta.

Nīcas novadā aktuāls jautājums ir pazemes ogļūdeņražu iegulu izpēte un iespējamā ieguve. Perspektīvo naftas resursu kartē 4. attēlā parādīti gan izpētes urbumi, gan shematiska informācija par ogļūdeņražu iegulām.

Vides pārraudzības valsts birojs 2012. gada 27. septembrī ir pieņēmis lēmumu par Ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu Baltic Oil Corporation plānotajiem izpētes darbiem nekustamajā īpašumā „Maigas”, kas atrodas dabas parka „Bernāti” teritorijā neitrālajā un dabas lieguma zonā, kā arī jūras krasta kāpu 150m aizsargjoslā.

Paredzētās darbības sākotnējā sabiedriskā apspriešana notika laika periodā no 2012. gada 1. novembra līdz 4. decembrim. Vides pārskata izstrādes laikā (2013. gada novembris) Vides pārraudzības valsts birojs nav izsniedzis programmu paredzētās darbības ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanai.



4. attēls. Ogļūdeņražu pazemes iegulu perspektīvo resursu karte.¹⁹

¹⁷ Vides pārskata projekts Nīcas novada teritorijas plānojumam. Nīca, 2013

¹⁸ Nīcas novada teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam, 1. redakcija. I sējums, paskaidrojuma raksts. Rīga, 2012

¹⁹ Pāvilostas novada attīstības programmas 2012. – 2018. gadam un Pāvilostas novada teritorijas

3.4. *Augsnes kvalitāte²⁰ un piesārņojums*

Nīcas novads atrodas Piejūras zemienes Bārtavas līdzenumā. Līdzenā reljefa dēļ novada ziemeļrietumu daļā uz zemes strēles starp Baltijas jūru un Liepājas ezeru ir sliktā virszemes notece (dabiskā drenāža), kas sekmē pārpurvošanās procesus, šai teritorijai raksturīgas zemo un pārejas purvu zemes.

Pārējā novada teritorijā visizplatītākās ir zemo zāļu purvu augsnes, kuras intensīvi tiek izmantotas lauksaimniecībā. Uz tām atrodas augstvērtīgas pļavas un ganības, kā arī meži un krūmāji. Diezgan plašās teritorijās gar Liepājas un Papes ezeriem un Bārtas upi veidojas palieņu augsnes. Drenētajās platībās palieņu augsnes pamatā tiek audzēti graudaugi un dārzeni. Daļā no novada teritorijas veidojas velēnu gleja un podzolētā gleja augsnes - tās veidojas vietās, kur ir sliktā dabiskā drenāža.

Smilšu augsnes gar jūras krastu ir izteikta vēja erozija. Par to liecina daudzie, mazie zemes gabaliņi, kurus vietējie sauc par „pūstiem”. Šie zemes gabaliņi savā laikā tika ar rokām atrakti un attīrīti no sapūstajām jūras kāpu baltajām smiltīm. Tās tika noraktas un sabērtas zemes vaļņos ap zemes gabaliem. „Pūstu” zemes vēl joprojām var redzēt Jūrmalcīemā un Pērkonē. Piekrastē vienīgais un efektīvākais augsnes ielabošanas veids ir tās mēslošana ar jūras aļģēm.

20.gs. otrajā pusē daļa no pašreizējās Nīcas novada teritorijas tika meliorēta un izveidota polderu sistēma, bet daļa no Bārtas upes un Liepājas ezera krasta – iedambētas, lai nodrošinātos pret iespējamām plūdēm.

Nīcas novada dienvidu daļā, starp Klaiņpēdas šoseju un Papes ezeru, augsnes kļūst nabadzīgākas. Te pārsvarā veidojas podzolētās gleja un velēnu gleja augsnes uz smilts cilmiežiem. Šīs augsnes atbilst 7. līdz 9. augšņu novērtējuma klasei.

Nedaudz auglīgākas augsnes Nīcas novada dienvidu daļā izveidojušās uz ziemeļiem no Papes ezera. Te sastopamas ezera sanešu augsnes uz smilšmāla cilmiežiem un zemo purvu augsnēm.

Saskaņā ar LVĢMC izstrādāto piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu karti, kas izveidota, balstoties uz Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistra datiem, Nīcas novadā atrodas divas piesārņotas vietas - Otaņķu mežniecības noliktava „Oškalni”, kurā novērojams grunts piesārņojums ar DDT pulveri, un DUS pie Rukšu fermas, kur novērojams grunts piesārņojums koncentrētā veidā ar naftas produktiem -, kā arī četras potenciāli piesārņotas vietas:²¹

- SIA „Nīca - 1” - noslēgta cikla cūku komplekss (A kategorijas piesārņojoša darbība)²²;
- SIA „Nīckrasti” - ferma intensīvai mājpūtņu audzēšanai, kur var audzēt vairāk nekā 40 000 mājpūtņu (A kategorijas piesārņojoša darbība);
- SIA „Nīcas Rukši” - cūku komplekss (A kategorijas piesārņojoša darbība);
- SIA „Zālītes” – lopkautuve (B kategorijas piesārņojoša darbība).

3.5. *Ūdens kvalitāte²³*

Saskaņā ar Ventas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plānu 2010. - 2015. gadam, Nīcas novadā ietilpst šādi ūdensobjekti:

- **E003 „Liepājas ezers”**, Sekls dzidrūdēns ezers ar augstu ūdens cietību. Plāna sastādīšanas brīdī uzrādītā ūdens ekoloģiskā kvalitāte – sliktā. Šis ūdensobjekts ietilpst t.s. riska ūdensobjektu kategorijā, kuros labu stāvokli plānots sasniegt līdz 2015. gadam, ūdensobjekts ir iekļauts arī stipri pārveidotu ūdensobjektu (SPŪO) kategorijā izbūvēto polderu dēļ. Ezers tiek uzskatīts par prioritāriem karpveidīgo zivju ūdeņiem;
- **V005 „Otaņķe”**, Ritrāla tipa vidēja upe. Ūdens ekoloģiskā kvalitāte laba, 30,42 km² atrodas Nīcas novadā;
- **V006 „Bārta”**, Potamāla tipa liela upe ar labu ūdens kvalitāti, 156,46 km² Nīcas novadā. Ūdensobjekts ir SPŪO - stipri pārveidotu ūdensobjektu kategorijā polderu dēļ. Upe ir uzskatīta par prioritāriem karpveidīgo zivju ūdeņiem;
- **E002 „Papes ezers”**, Ļoti sekls dzidrūdēns ezers ar augstu ūdens cietību. Ūdens ekoloģiskā kvalitāte laba. Ezers uzskatīts par prioritāriem karpveidīgo zivju ūdeņiem;
- **Piekrastes ūdensobjekts A. „Dienvidaustrumu atklātais akmeņainais krasts”** Ūdens kvalitāte noteikta kā sliktā, un labu ekoloģisko kvalitāti plānots sasniegt tikai 2021. gadā (Lietuvas ietekme);
- **F1 pazemes ūdensobjekts**, kuram ir labi gan kvalitatīvie, gan kvantitatīvie rādītāji.

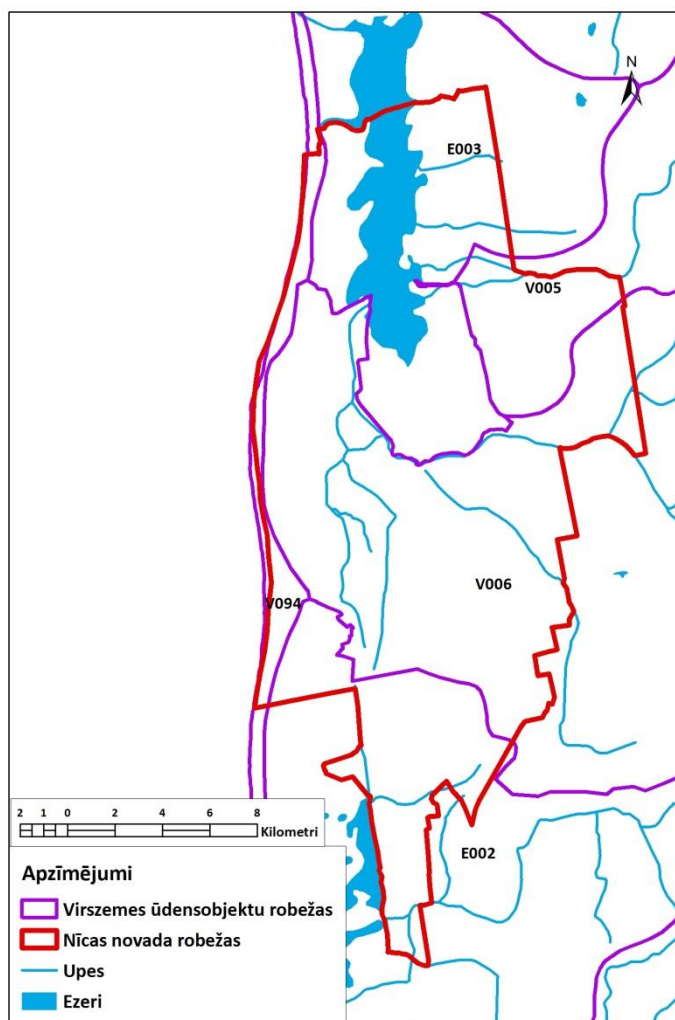
plānojuma 2012. – 2024.gadam stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskats. 2012

²⁰ Nīcas novada teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam, 1. redakcija. I sējums, paskaidrojuma raksts. Rīga, 2012

²¹ Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu karte (izstrādāta pēc LVĢMC Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistra datiem), pieejama <http://www.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=44aa2c97ffad4fcb949bdd1db8a987c4>

²² Skat. sadaļu 3.1. Lai gan pašlaik attiecīgajā teritorijā netiek veikta piesārņojoša darbība, piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrā teritorija norādīta kā potenciāli piesārņota vieta.

²³ Vides pārskata projekts Nīcas novada teritorijas plānojumam. Nīca, 2013



5. attēls. Virszemes ūdensobjekti un to robežas Nīcas un kaimiņu novados²⁴

Saskaņā ar Ventas upju baseina apgabala plānā izteiktajām prognozēm plāna darbības laikā Ventas apgabalā netiek prognozētas ievērojamas izmaiņas lauksaimnieciskās darbības radītajā slodzē, bet komunālo notekūdeņu radītajam piesārņojumam ir iespējas samazināties gan iedzīvotāju skaita samazināšanās dēļ, gan pateicoties uzlabojumiem notekūdeņu novadīšanas un attīrīšanas sistēmās. Tomēr kopumā sagaidāma meža kailciršu platību palielināšanās un līdz ar to var pieaugt gan mežu nosusināšanas intensitāte, gan biogēno vielu notece no mežiem.

Ventas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plānā atrodams arī salīdzinoši apjomīgs un labi strukturēts rīcības pasākumu saraksts ūdens kvalitātes saglabāšanai un uzlabošanai. Katram pasākumam norādīts arī atbildīgais par īstenošanu, kā arī atbilstošais LR normatīvais akts. Tomēr jānorāda, ka plānā iekļautie pasākumi izriet no spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem un līdz ar to tie ir jāievēro un jāpilda jebkurā gadījumā. Kā piemērus, kas varētu būt svarīgi tieši Nīcas novadā, varētu izcelt šādus pasākumus (saglabāta plānā esošā pasākumu numerācija):

- 1.3. Saņemt A vai B kategorijas atļauju vai apliecinājumu piesārņojošas darbības veikšanai, pildīt atļaujas vai apliecinājuma nosacījumus (t.sk. ievērot emisijas limitus, ieviest labākās pieejamās tehnoloģijas u.c.);
- 1.5. Aizliegts novadīt vidē neattīrītus ražošanas notekūdeņus un ievadīt piesārņojošas vielas pazemes ūdeņos;
- 2.15. Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās 10m platā joslā aizliegts lietot mēslošanas līdzekļus un ķīmiskos augu aizsardzības līdzekļus;
- 3.11. Veikt virszemes ūdensobjekta tīrīšanu vai padziļināšanu, nenodarot kaitējumu zivju resursiem. MK noteikumi Nr.475 „Virszemes ūdensobjektu un ostu akvatoriju tīrīšanas un padziļināšanas kārtība” (13.06.2006.);
- 3.12. Upes tīrīšanu sākt un veikt virzienā pret straumi. MK noteikumi Nr.475 „Virszemes ūdensobjektu un ostu akvatoriju tīrīšanas un padziļināšanas kārtība” (13.06.2006.);
- 3.13. Ūdensaugus vispirms pļaut vietās, kur pastiprināti veidojas dūņu slānis, kā arī vietās, kurām raksturīga pastiprināta aizaugšana. Ezeros ūdensaugus pļaut, veidojot koridorus. Savākt nopļautos ūdensaugus.

LVĢMC mājaslapā (www.meteo.lv) pieejams Ziņojums par virszemes un pazemes ūdeņu aizsardzību Latvijā, kurā attēloti 2010. gada dati. Tajā pieejami provizorisks ūdens kvalitātes dati ūdensobjektiem V006 (Bārta) un E003 (Liepājas ezers) - kvalitāte nav mainījusies un abos ūdensobjektos tā ir tāda pati kā norādīts Ventas upju baseina apsaimniekošanas plānā.

Var secināt, ka, visticamāk, Liepājas ezerā 2015. gadā netiks sasniegta laba ūdens ekoloģiskā kvalitāte. Spriežot Ziņojumā par virszemes un pazemes ūdeņu aizsardzību Latvijā pieejamajiem datiem, ūdens kvalitāte neuzlabojas, neskatoties uz esošajiem pasākumiem. Līdz

²⁴ Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns 2010.- 2015. gadam

ar to ir būtiski izskatīt jautājumu vai nu par mērķa pārskatīšanu, vai par pasākumu plāna pārskatīšanu vai to īstenošanas efektivitāti.

Starp šīs nodaļas sākumā uzskaitītajām vides problēmām ir arī vairākas konkrētas problēmas attiecībā uz ūdensobjektu ekoloģisko kvalitāti:

- Rudes ciemā nenotiek notekūdeņu attīrīšana jo nestrādā NAI, nepieciešamas jaunas NAI;
- neatbilstoša notekūdeņu un atkritumu apsaimniekošana divās kautuvēs Otaņķu pagastā - viena atrodas netālu no Rudes ciema, otra Otaņķu ciemā. Kautuvē kas atrodas netālu no Rudes ciema aktuālākā vides problēma ir smakas, kuras nāk no atklātām notekūdeņu bedrēm, kurās tiek novadīti kautuvju notekūdeņi. Bedres netiek koptas, ir aizaugušas, nav pārsegtas, notekūdeņi tālāk nokļūst dīķī, kur ūdens ir tumši zilā krāsā ar putām. Par kautuvi Otaņķu ciemā ir bijušas sūdzības, jo kautuves darbinieki neveic dzīvnieku utilizāciju (aprakšanu). Kautuves teritorijā ir ļoti daudz vārnu un kraukļu. Abās kautuvēs darbība notiek tikai naktīs.

3.6. Jūras krasta procesi

Pēc „Latvijas jūras krastu laboratorijas” (G.Eberhards, J.Lapinskis) datiem (1992.-2007.gads) ir sastādīta karte „Jūras krasta procesi Lartvijā”. Nīcas novada teritorijā pamatā vērojama krasta erozija, kas klasificēta kā „ievērojama vai katastrofāla”, kas mijas ar krasta posmiem, kur vērojams dinamisks līdzsvars ar vājam erozijas vai akumulācijas pazīmēm (skat. 6. attēlu).

Pagājušā gadsimta vētrās ievērojamā platībā noskalots Latvijas galējais rietumu punkts – Bernātu rags. Te summārais akumulatīvā smilšainā krasta noskalotās jūras platums pēdējo 50-60 gadu laikā ir ne mazāks par 150-200 m. Sevišķi strauja, katastrofāla krasta noskalošana ir notikusi pēdējo 20-30 gadu laikā. Galvenais iemesls, kas izraisījis pastiprinātu akumulatīvo krastu noskalošanu gan Bernātu ragā, gan Mietragā (uz dienvidiem no Jūrmalciema), ir saistīts ar vētru enerģijas pieaugumu un arvien augstākiem ūdens masu sadzīnumiem krasta joslā, kas rada labvēlīgus apstākļus krasta erozijai vētru laikā.²⁵

Dokumentā „Piekrastes telpiskās attīstības vadlīnijas 2011.- 2017.gadam”, ko 2011.gadā izstrādājusi Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, redzamas prognozes par krasta erozijas intensitāti piekrastes pašvaldībās 2058.gadā (dati aprēķināti administratīvi teritoriālā iedalījuma vienībām 2010.gadā). Dati atklāj, ka 2058.gadā Nīcas novadā krasta erozijai pakļauto krasta posmu kopgarums būs aptuveni 12 km jeb aptuveni puse no kopējā jūras krasta garuma novadā.

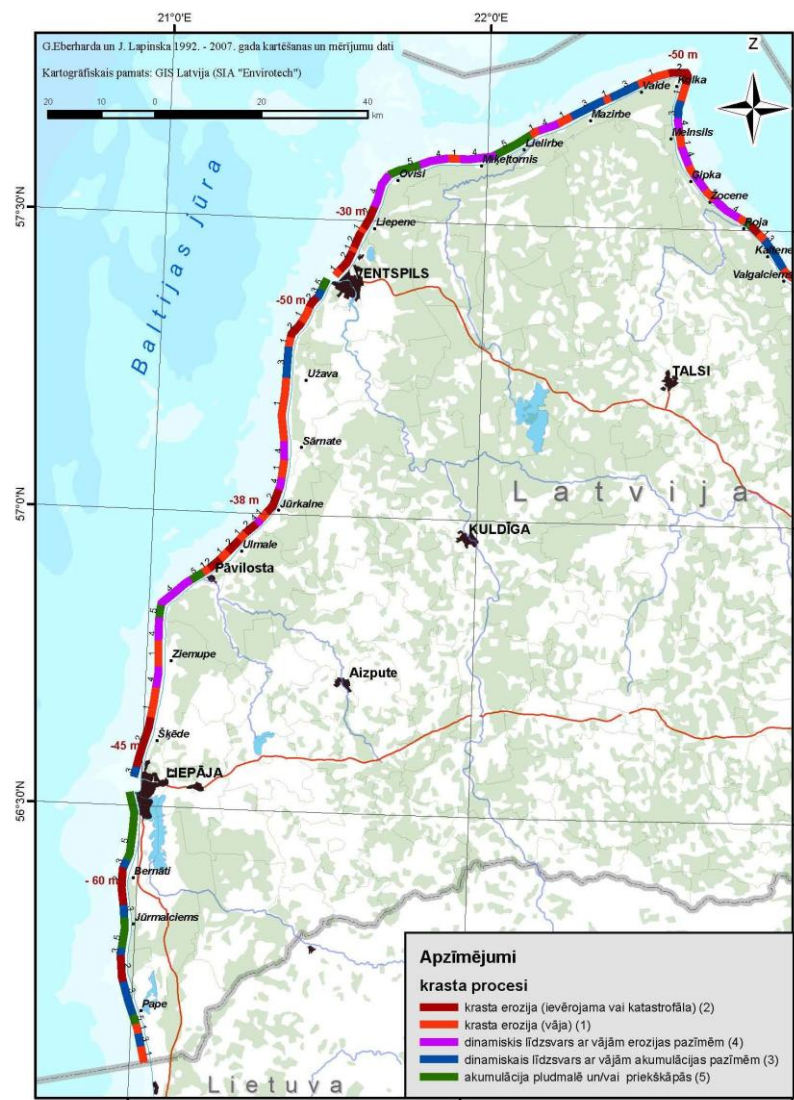
Nīcas novada teritorijas plānojumā 2013. – 2025. gadam²⁶ ir saglabātas noteiktās tūrisma un rekreācijas objektu attīstības teritorijas Nīcas novada piekrastes ciemu teritorijās, vienlaicīgi

noteikti papildus ierobežojumi būvniecībai Baltijas jūras piekrastes krasta erozijas riska zonā 100 m platumā (skaitot no krasta erozijas skartās krasta līnijas topogrāfiskajā plānā ar mēroga precizitāti 1:10000), kurā pirms būvniecības procesu veikšanas obligāti jāizstrādā teritorijas detālplānojums un ieteicams izvietot tikai īslaicīgas lietošanas ēkas un būves.

²⁵ Nīcas novada teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam, 1. redakcija. I sējums, paskaidrojuma raksts.

Rīga, 2012

²⁶ Turpat



6. attēls. Jūras krastu procesi Latvijā (1992. – 2007.)

3.7. Ainavas²⁷

Nīcas novada teritoriju skar reģionālas nozīmes ainavu teritorijas - „Vārtājas – Bārtas ielejas ainava” un „Liepājas ezeraines ainava”, kā arī Papes ezeraines ainava un Baltijas jūras piekrastes ainava.²⁸

Vārtājas – Bārtas ielejas ainavu kopumā veido divi atšķirīgi ainavu tipi, no kuriem uz Nīcas novada teritoriju attiecas tikai Bārtas upes ielejas ainava. Tās krastus klāj galvenokārt priežu meži. Ielejai ir liela estētiskā un ekoloģiskā vērtība (tā ir nozīmīga lašupe). Bārtas ielejas ainavu telpas vizuālo vērtību nosaka izteiksmīgā ieleja un priežu meži ielejas krastos.

Vārtājas ielejas ainavā vērtība ir plašām un tālām skatu perspektīvām uz ieleju. Bārtas ielejas ainavu telpā nav skatu vietu, no kurienes pavērtos izcilas atklātas skatu perspektīvas. Pārvietojoties gar Bārtas upes krastu vai arī ar laivu pa upi, dominē tūvie un slēgtie skati. Kopumā ainavas pieejamība ir relatīvi slikta. Bārtas ielejai pieguļošie meži tiek izmantoti mežistrādē. Perspektīvā vēlams palielināt upes un tai pieguļošās teritorijas izmantošanu tūrismā (velotūrismā, ūdenstūrismā – pavasarī).

Ainavas degradējošie faktori ir ar sadzīves atkritumiem vietām piesārņotā Bārtas ieleja un nesakoptās viensētas.

Liepājas ezeraines ainavas centrālais elements ir Liepājas ezers, kas ir lagūnas tipa ezers. Lielākajā eza daļā krasti ir lēzeni un pārpurvoti. Ezeram ir liela nozīme putnu ligzdošanā un migrācijā. Pašreiz ezeram ir liela ekoloģiskā vērtība. Ezerā krastos ir vairākas atpūtas vietas. Ezerā dienvidu galā ir vairāki polderi.

Ainavas estētisko vērtību nosaka Liepājas ezers un tā tuvums Liepājas pilsētai. Ezers nav saskatāms no lielajiem ceļiem, tāpēc tā vizuālā uztvere ir saistīta ar skatiem, kas paveras no atpūtas vietām un pa polderiem esošiem ceļiem. Ezeram ir slikta sasniedzamība un arī saskatāmība vērtējama ļoti zemu. To nosaka ap ezeru (ezera tiešā tuvumā) relatīvi slikti attīstītais ceļu tīkls.

Šobrīd ezers galvenokārt tiek izmantots zvejniecībā un relatīvi maz tūrismā. Perspektīvā vēlams palielināt tā nozīmi tūrismā.

Ainavu degradējošie faktori ir ezera krastu pārpurvošanās un aizaugšana ar krūmiem, kā arī ezera ziemeļu daļas piesārņojums.

²⁷ Nīcas novada teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam, 1. redakcija. I sējums, paskaidrojuma raksts. Rīga, 2012

²⁸ „Nikodemus, O. Liepājas rajona ainavu inventarizācija un vērtējums, 2003” citēts Nīcas novada teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam, 1. redakcija. I sējums, paskaidrojuma raksts. Rīga, 2012

Papes ezeraīnes ainava. Ainavas vērtību nosaka Papes ezers. Ezeram ir augsta ekoloģiskā un estētiskā vērtība. Ezeram ir liela nozīme putnu ligzdošanā un migrācijā.

Baltijas jūras piekrastes ainavai ir augsta estētiskā, ekoloģiskā un kultūrvēsturiskā vērtība. Piekrastes ainavu veido pludmale, kāpas, priežu meži, stāvkrausti, ūdens klajs un ciemi.

Ainavas estētisko vērtību nosaka vizuāli augstvērtīgie tuvie un tālie skati, kas paveras no krasta uz jūru un pludmali, priežu meži un kāpu reljefs, un starp kāpām izvietojušās ēkas. Ainava ir viegli sasniedzama. Liela kultūrvēsturiskā vērtība ir piejūras ciemu vēsturiskajai apbūvei Bernātos un Jūrmalciemā, kā arī apmežotajām ceļojošām kāpām un īpatnējam cilvēku veidotajam kāpu reljefam Jūrmalciemā.

Apdzīvoto vietu vērtību nosaka ēku arhitektūra un stils, kā arī ciema plānojums. Piekrastei ir arī liela ekoloģiskā vērtība, kas ietekmē bioloģisko daudzveidību novadā.

3.8. Kultūrvēsturiskie objekti²⁹

Saskaņā ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas datiem³⁰ (uz 2013. gada jūliju), Nīcas novada teritorijā ir seši valsts un trīs vietējās nozīmes kultūras pieminekļi.

- 1) Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis – Zvejnieku sēta „Šķīlas” (valsts aizsardzības Nr.6112), 19./20.gs;
- 2) Valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis – Bātpušķu akmens – kulta vieta (valsts aizsardzības Nr.1377);
- 3) Valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis – Ezerskolas Upurakmens – kulta vieta (valsts aizsardzībasNr.1378);
- 4) Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis – Zemnieku sēta „Dirnēnu Piķeļi” (valsts aizsardzībasNr.6113);
- 5) Valsts nozīmes industriālais piemineklis – Otaņķu vējdzirnavas (valsts aizsardzībasNr.8663);
- 6) Vietējas nozīmes arheoloģijas piemineklis – Graviņķu akmens un liepa – kulta vieta (valsts aizsardzības Nr.1379);
- 7) Vietējas nozīmes arheoloģijas piemineklis Vanagkalns – viduslaiku kapsēta (valsts aizsardzības Nr.1380);
- 8) Valsts nozīmes mākslas piemineklis – Kristāmtrauks (valsts aizsardzības Nr.3840), Nīcas Muītņieku luterāņu baznīcā;
- 9) Vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis – Nīcas Dižās muižas klēts, 18.gs., Nīcas pagasta Nīcā, „Nīcas klēts” (valsts aizsardzības Nr. 8662).

2008. gadā ar Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstu tika uzsākti kultūras pieminekļa Nīcas Dižās muižas klēts glābšana darbi. Kompleksi ar klēts atjaunošanas darbiem, rekonstruēta tiešā tuvumā esošā Nīcas Pienotava, kurā atrodas Nīcas Tūrisma informācijas centrs.

Novada teritorijā ir vairāki nozīmīgi kultūrvēsturiski objekti. To stāvoklis un sakoptība tiek regulāri apsekoti, iespēju robežās periodiski veikti uzturēšanas pasākumi.

- 1) Arheoloģiska senvieta – Robežakmens;
- 2) Arhitektūras objekts Bernātu vējdzirnavas (2008. gadā objekts demontēts, plānots to restaurēt un atjaunot kā nozīmīgu sabiedrībai pieejamu kultūrvēsturisku apskates objektu);
- 3) Arhitektūras objekts Nīcas luterāņu baznīca;
- 4) Arhitektūras objekts Nīcas vidusskola (1935.), līdzās skolai kokačlniecības objekts „Saules zīme”;
- 5) Piemineklis komunisma terora upuriem;
- 6) Piemiņas plāksne rakstniekam un skolotājam Jēkabam Janševskim, Nīcas pag. Klampjos, īpašumā „Aizpuri”;
- 7) Piemiņas akmens ar plāksni kokačlniekam - autodidaktam Miķelim Pankokam Jūrmalciemā;
- 8) Piemiņas akmens valsts prezidenta Jāņa Čakstes Bernātu apmeklējumam, Bernātos;
- 9) Piemiņas zīme „Zaļais stars” (1999.) Bernātos;
- 10) Arhitektūras objektu komplekss: „Bernātu vasarnīcu apbūve” Bernātos (20.gs.30. 40. gadi): „Sērdieņa villa”, „Matīsa Villa”, „Bāna villa”, līdz 2008. gadam arī „Villa Alma” (objekts iznīcināts ugunsgrēkā).

Par nozīmīgiem kultūrvēsturiskiem objektiem atzīstamas arī vairākas novada kapsētas, kurās saglabājušies vērtīgi kapu mākslas pieminekļi:

- 1) Ceriņķu kapi (19.-20. gs.);
- 2) Krūmķu kapi (19.-20. gs.);
- 3) Silenīķu kapi (19.-20. gs.);
- 4) Pankoku kapi (20. gs. sākums);
- 5) Verbeļķu kapi (19.-20. gs.);
- 6) Virgas kapi (19.-20.gs.).

Novada nozīmes kultūrvēsturiskie objekti atrodas fizisku un juridisku personu īpašumā vai lietojumā, līdz ar to, tie nav juridiski aizsargāti kā valsts kultūras mantojuma sastāvdaļa un var tikt pakļauti dažādu sociālo, politisko un saimniecisko procesu nekontrolētai ietekmei. Rodoties nepieciešamībai, nākotnē šos objektus novada pašvaldība (vai fiziskā persona) var virzīt iekļaušanai valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā.

²⁹ Nīcas pagasta attīstības programma 2009. – 2015. gadam

³⁰ www.mantojums.lv

4. Ar plānošanas dokumentiem saistītie vides aspekti

Šajā nodaļā ir īsi aprakstītas iespējamās ar plānošanas dokumentos izvirzītajām prioritātēm saistītās vides problēmas. Kā jau tika minēts vides pārskata 1.1. sadaļā, Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā ir noteikti stratēģiskie mērķi un ilgtermiņa attīstības prioritātes, savukārt Attīstības programmā – no stratēģiskajiem mērķiem izrietošie attīstības programmas mērķi un vidēja termiņa prioritātes.

Nīcas novada attīstības stratēģiskie mērķi ir nodrošināt „kvalitatīvu dzīves telpu ar sevis pilnveides un brīva laika pavadīšanas iespējām” un „sabalansētu, konkurētspējīgu ekonomisko attīstību un ilgtspējīgu vides resursu izmantošanu”. Stratēģiskajiem mērķiem ir pakārtotas piecas ilgtermiņa attīstības prioritātes, kuru iespējamā ietekme uz vidi ir attēlota 1. tabulā.

1. tabula. Ilgtermiņa attīstības prioritāšu saistība ar vides aspektiem

Prioritāte	Iedzīvotājam draudzīgas dzīves telpas un pakalpojumu punktu attīstība	Uzņēmējdarbībai pievilcīgas vides veidošana	Transporta un sakaru infrastruktūras attīstība	Tūrisma un aktīvās atpūtas iespēju attīstība	Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un attīstīšana
Vides aspekts					
Atmosfēras gaisa kvalitāte un klimata pārmaiņas	+	+/-	+/-	0	0
Bioloģiskā daudzveidība un ĪADT	0	+/-	+/-	+/-	0
Zemes dzīles	0	+/-	0	0	0
Augsnes kvalitāte un piesārņojums	+	+/-	+/-	0	0
Ūdens kvalitāte	0	+/-	+/-	+/-	0
Ainavas	0	+/-	+/-	+/-	+
Kultūrvēsturiskie objekti	0	0	0	+/-	+

+ pozitīva ietekme
- negatīva ietekme

+/- ietekme nav zināma
0 ietekme nav/ietekme nav būtiska

Papildus stratēģiskajiem mērķiem un ilgtermiņa prioritātēm, kas noteiktas Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā, Attīstības programmā noteikti programmas līmeņa mērķi un vidēja termiņa prioritātes. Šie mērķi ir balstīti uz ilgtspējīgu kopienas sociālo un ekonomisko izaugsmi, ka arī uz pievilcīgas, novadam raksturīgas un ērti sasniedzamas uzņēmējdarbības un tūrisma vides izveidošanu. No mērķiem izriet vidēja termiņa prioritātes, kas nosaka jomas,

kuras līdz 2020. gadam attīstāmas, lai nodrošinātu mērķu sasniegšanu. Šo prioritāšu iespējamā saistība ar vides aspektiem attēlota 2. tabulā.

2. tabula. Vidēja termiņa attīstības prioritāšu saistība ar vides aspektiem

Prioritāte	Pamatpakalpojumu attīstība	Esošajiem dabas resursiem piemērota un konkurētspējīga uzņēmējdarbība	Novada sasniedzamības uzlabošana	Novada ciemu vides un infrastruktūras pilnveide	Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un attīstīšana	Ieguldījums novada ilgtspējīgā nākotnē
Vides aspekts						
Atmosfēras gaisa kvalitāte un klimata pārmaiņas	0	-	+/-	+	0	0
Bioloģiskā daudzveidība un ĪADT	+/-	+/-	+/-	0	0	0
Zemes dzīles	0	0	0	0	0	0
Augsnes kvalitāte un piesārņojums	+/-	-	+/-	+	0	0
Ūdens kvalitāte	+/-	-	+/-	+	0	0
Ainavas	0	+/-	+/-	0	+	0
Kultūrvēsturiskie objekti	0	0	0	+	+	0

+ pozitīva ietekme
- negatīva ietekme

+/- ietekme nav zināma
0 ietekme nav/ietekme nav būtiska

Iespējamo ietekmju īss uzskaitījums

Atmosfēras gaisa kvalitāte un klimata pārmaiņas

Negatīva ietekme uz atmosfēras gaisa kvalitāti un klimata pārmaiņām ir aktuāla to prioritāšu kontekstā, kuras paredz uzņēmējdarbības (konkrēti - rūpniecības un lauksaimniecības) attīstību, kā arī autoceļu tīkla paplašināšanu vai atjaunošanu. Īslaicīga, lokāla negatīva ietekme uz gaisa kvalitāti sagaidāma būvniecības darbu laikā.

Savukārt tādas aktivitātes, kas paredz alternatīvu pārvietošanās veidu popularizēšanu un sabiedriskā transporta izmantošanas veicināšanu, atstās ilgstošu pozitīvu ietekmi uz gaisa kvalitāti un klimata pārmaiņām.

Prioritātes, kuru ietvaros paredzēts realizēt energoefektivitātes un siltumapgādes uzlabošanas projektus, kopumā atstās pozitīvu ietekmi attiecībā uz klimata pārmaiņām.

Bioloģiskā daudzveidība un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

Ilglaiķīga negatīva ietekme uz bioloģisko daudzveidību var rasties to tūrisma veicinošo prioritāšu ietvaros, kuru rezultātā pieaugs nozveja un netiks ieviesti ilgtspējīgas zvejniecības pasākumi, kas nodrošinātu pietiekošu zivsaimniecības resursu atjaunošanos. Papildus, tūrisma veicinošie pasākumi var atstāt gan pozitīvu, gan negatīvu ietekmi uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, atkarībā no tā, vai realizējot projektus īpaši aizsargājamās teritorijās, tiek ņemts vērā teritorijas jutīgums. Plānošanas dokumentos minēts, ka, realizējot tūrisma attīstības pasākumus, jānodrošina bioloģiskās daudzveidības saglabāšana.

Zemes dzīles

Doto teritorijas attīstības plānošanas dokumentu ietvaros nav paredzēta būtiska ietekme uz zemes dzīlēm. Minimāla ietekme uz zemes dzīļu resursiem sagaidāma to pasākumu ietvaros, kuri iekļauj celtniecības un autoceļu rekonstrukcijas darbus. Tomēr, ņemot vērā iespējamos darbu apjomus, ka arī zemes dzīļu resursu krājumus, būtiska ietekme nav sagaidāma.

Augsnes kvalitāte un piesārņojums

Iespējamu pozitīvu ietekmi uz augsnes kvalitāti atstās tādi iedzīvotāju dzīves telpas sakārtošanas pasākumi, kas iekļauj atkritumu dalītās vākšanas punktu izveidi un papildus atkritumu konteineru uzstādīšanu, kas var samazināt vides piegružošanu un novērst iespējamu augsnes piesārņojumu.

Negatīva ietekme var tikt konstatēta rūpniecības un intensīvas lauksaimniecības attīstības veicināšanas pasākumu kontekstā. Rūpniecība var radīt augsnes piesārņojumu ar dažādām vielām, savukārt intensīvas lauksaimniecības gadījumā aktuāla ir augsnes paskābināšanās problēma.

Ūdens kvalitāte

Plānošanas dokumentos iekļautās prioritātes un tām pakārtotās rīcības var ietekmēt ūdens kvalitāti gan pozitīvā, gan negatīvā veidā. Pie pozitīvām ietekmēm jāierindo ūdenssaimniecības attīstība, kas nodrošinātu dzeramā ūdens kvalitātes uzlabošanu, kanalizācijas tīklu sakārtošanu un paplašinātu centralizētu ūdenssaimniecības pakalpojumu pieejamību novadā.

Attiecībā uz iespējamām negatīvām ietekmēm jāpiemin rūpniecības un intensīvas lauksaimniecības attīstības veicināšana. Jāatzīmē, ka lauksaimniecība ir viens no nopietnākajiem nitrātu avotiem, kas, nokļūstot ūdens objektos, veicina to eutrofikāciju³¹.

Ainavas

Ietekme uz ainavām var tikt novērota gadījumos, kad tiek realizēti projekti, kas varētu veicināt jaunu lineāru objektu ieviešanu ainavā, kā arī gadījumos, kad ir paredzēta zemes izmantošanas veida maiņa (piemēram, jaunu industriālo vai lauksaimniecības teritoriju izveidošanas gadījumā).

Kultūrvēsturiskie objekti

Ir paredzams, ka pasākumi, kas tiks realizēti prioritāšu, kuru galvenais mērķis ir veicināt kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, ietvaros, atstās ilglaicīgu būtisku pozitīvu ietekmi uz kultūrvēsturiskajiem objektiem.

Kopumā analizētajos attīstības plānošanas dokumentos nav iekļauti pasākumi, kas varētu atstāt būtisku negatīvu ietekmi uz kultūrvēsturiskajiem objektiem.

³¹ „Ūdens bagātināšanās ar slāpekļa savienojumiem, kas izraisa aļģu un augstāko augu formu paātrinātu augšanu, radot nevēlamus ūdens organismu līdzsvara un attiecīgā ūdens kvalitātes traucējumus” (Direktīva 91/676/EEK attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskās izcelsmes nitrāti)

5. Plānošanas dokumentu īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums

Veicot teritorijas attīstības plānošanas dokumentu analīzi, tika izvērtēts, kādi būs attiecīgo plānošanas dokumentu īstenošanas rezultāti un kādā veidā tie var ietekmēt konkrētus vides aspektus. Aplūkoto plānošanas dokumentu starpā pastāv hierarhijs – IAS ir noteikti stratēģiskie mērķi, kuriem ir pakārtotas ilgtermiņa prioritātes. Savukārt AP ir iekļauti programmas mērķi un vidēja termiņa prioritātes, kas ir formulētas saskaņā ar Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju. Prioritāšu īstenošanai AP ir uzskaitītas rīcības. Ņemot vērā doto teritorijas attīstības plānošanas dokumentu detalizācijas pakāpi, iespējamā ietekme uz vidi tika analizēta rīcību griezumā. Jāatzīmē, ka lielā daļā gadījumu informācija par plānotajām rīcībām šajā plānošanas stadijā nav pietiekama, lai varētu izvērtēt to iespējamo ietekmi uz vidi.

Vērtējot iespējamās ietekmes, tika izvērtētas tikai tās rīcības, ar kurām ir saistītas iespējamās ietekmes uz vidi, un tika izvērtēts ietekmes mērogs, būtiskums un ilgums.

Tiešās ietekmes ir izmaiņas vidē, kuras paredzētās darbības realizācijas rezultātā nepastarpināti iedarbojas uz vidi (piemēram, ekosistēmu fragmentācija, u.c.), savukārt netiešās ietekmes veidojas vides un tiešo ietekmju mijiedarbības rezultātā. Īslaicīgas ietekmes pamatā ir saistītas ar būvniecības darbu veikšanu (piem., troksnis, putekļi, vibrācija) un to sekas parasti nav jūtamas pēc konkrētās darbības beigām. Vidēji ilgus un ilglaicīgas ietekmes var būt saistītas ar tādiem pasākumiem, kā uzbūvēto objektu ekspluatācija, kas ietekmē ne tikai konkrētu būvniecības vietu, bet atstāj ietekmi arī uz apkārtējās teritorijas vides kvalitāti un teritorijas attīstību.

5.1. Rīcību virzieni, kuriem iespējama ietekme uz vidi

1. prioritāte: Pamatpakalpojumu attīstība

Prioritātes ietvaros iezīmēti vairāki rīcību virzieni, kas saistīti ar izglītību, sociālajiem pakalpojumiem un veselības aprūpi. Rīcībām, kas saistītas ar infrastruktūras pilnveidi, lai nodrošinātu sporta un atpūtas iespējas, ir iespējama ietekme uz bioloģisko daudzveidību, augsnes un ūdens kvalitāti. Sakārtota un pilnveidota infrastruktūra var veicināt cilvēku pulcēšanos dažādos sporta un atpūtas pasākumos, kas var radīt paaugstinātu slodzi uz ekosistēmām, ūdens resursiem un paaugstināt augsnes piesārņojuma risku. No otras puses, labiekārtojums (tualetes, atkritumu urnas u.c.) var mazināt augsnes un ūdens piesārņojuma riskus.

Rīcība	Vides aspekts						
	Atmosfēras gaisa kvalitāte un klimata pārmaiņas	Bioloģiskā daudzveidība un ĪADT	Zemes dzīles	Augsnes kvalitāte un piesārņojums	Ūdens kvalitāte	Ainavas	Kultūrvēsturiskie objekti
	Ietekmes						
Nodrošināt dažādām interesēm atbilstošas kultūras, sporta un atpūtas iespējas, t.sk. infrastruktūras pilnveidi, vienlaicīgi veicinot esošo pasākumu un nodarbību attīstību un saglabājot novada identitāti	0	+/-	0	+/-	+/-	0	0
+ pozitīva ietekme - negatīva ietekme		+/- ietekme nav zināma 0 ietekme nav/ietekme nav būtiska					

2. prioritāte: Esošajiem dabas resursiem piemērota un konkurētspējīga uzņēmējdarbība

Lauksaimniecības, īpaši lopkopības, attīstības veicināšana ierasti tiek asociēta ar negatīvu ietekmi uz gaisa kvalitāti un klimata pārmaiņām, augsnes kvalitāti, kā arī ūdens kvalitāti. Attiecībā uz gaisa kvalitāti un klimata pārmaiņām, intensīvā lauksaimniecība ir būtisks NH₃ un CH₄ emisiju avots. Intensīva lauksaimniecība ir arī viens no lielākajiem ūdens objektu eutrofikācijas iemesliem – augsnes mēslošana un neatbilstoša mēslojuma uzglabāšana sekmē nitrātu nonākšanu caur augsni ūdens objektos.

Zemju transformācija, kas ir saistīta ar jaunu lauksaimniecības zemju ierīkošanu, var ietekmēt apkārtnes ainavas, kā arī bioloģisko daudzveidību.

Ņemot vērā to, ka daļa no Nīcas novada tūrisma attīstības pasākumiem ir orientēti uz zvejniecību, zvejniecības popularizēšana, neieviešot ilgtspējīgas zvejniecības principus, var negatīvi ietekmēt zivsaimniecības resursus, veicinot nozveju. Papildus, tūristu piesaistīšana un būtisks cilvēku, kas apmeklē novadu, skaita pieaugums var palielināt slodzi uz īpaši jutīgām teritorijām kā īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, un ar to saistītajiem vides aspektiem, ja

attiecinīgās teritorijas tiek izmantotas kā tūrisma objekti un netiek īstenoti pasākumi šīs slodzes mazināšanai.

Papildus jāmin, ka, ņemot vērā pēdējo 20 – 30 gadu jūras krasta procesu tendences (skat. nodaļu 3.6.), ir kritiski jāizvērtē tūrisma un atpūtas pakalpojumu attīstība krasta teritorijās.

Jaunu piesārņojošu darbību attīstīšana industriālo zonu attīstības ietvaros var negatīvi ietekmēt vairākus vides aspektus atkarībā no attīstāmās darbības veida.

<i>Rīcība</i>	<i>Vides aspekts</i>	Atmosfēras gaisa kvalitāte un klimata pārmaiņas	Bioloģiskā daudzveidība un ĪADT	Zemes dzīles	Augsnes kvalitāte un piesārņojums	Ūdens kvalitāte	Ainavas	Kultūrvēsturiskie objekti
		Ietekmes						
Efektīvi izmantot novada zemes un dabas resursus tiem atbilstošu lauksaimniecības (lopkopības un augkopības) nozaru uzņēmējdarbības attīstīšanai		-	-	0	-	-	+/-	0
Atbalstīt uzņēmēju un investoru darbību novada ražošanas, lauksaimniecības un ūdeņu teritorijās (industriālo zonu attīstība)		-	-	0	-	-	+/-	0
Palielināt tūrisma un atpūtas pakalpojumu klāstu		0	-	0	0	-	0	+
Popularizēt novada piedāvājumu tūristiem – reģionālā, nacionālā un starptautiskā līmenī		0	+/-	0	0	0	0	+
+ pozitīva ietekme - negatīva ietekme		+/- ietekme nav zināma 0 ietekme nav/ietekme nav būtiska						

3. prioritāte: Novada sasniedzamības uzlabošana

No 3. prioritātes īstenošanai noteikto rīcību saraksta visbūtiskākie ietekmes uz vidi kontekstā ir tie pasākumi, kas ietver jaunu infrastruktūras objektu izbūvi. Piemēram, attiecībā uz rīcībām, kuras paredz jaunu autoceļu izbūvi vai esošo autoceļu rekonstrukciju, ilglaicīga ietekme uz vidi ir atkarīga no paredzētās satiksmes intensitātes. Ja autoceļu tīkla sakārtošanas rezultātā ir paredzams satiksmes intensitātes pieaugums, tas var atstāt negatīvu ietekmi gan uz bioloģisko daudzveidību, gan uz gaisa un augsnes kvalitāti. Satiksmes intensitātes pieaugums var palielināt risku notriekt autoceļu šķērsojošos dzīvniekus. Papildus, palielinoties automašīnu skaitam uz autoceļiem, pieaugs emitēto gaisa piesārņojošo vielu un siltumnīcefekta gāzu emisiju apjomi, kā arī smago metālu emisiju apjomi, kurus rada autotransporta radītās izplūdes gāzes, kā arī asfalta seguma dilšana. Autotransporta izplūdes gāzu smagie metāli var nonākt augsnē un ar lejupejošām ūdens plūsmām tālāk caur augsni gruntsūdeņos, tādējādi radot gruntsūdeņu piesārņojuma risku. Tomēr jāatzīmē, ka šīs ietekmes ir aktuālas situācijā, ja paaugstinās satiksmes intensitāte. Pretējā gadījumā autoceļu uzlabošana var atstāt pozitīvu ietekmi uz atmosfēras gaisa kvalitāti un klimata pārmaiņām, jo, braucot pa labas kvalitātes segumu, tiek patērēts mazāk degvielas. Papildus, ja tiek paredzēta jaunu autoceļu izbūve vietās, kur tie agrāk nav bijuši, jaunu lineāru objektu ieviešana var veicināt ekosistēmu fragmentāciju, negatīvi ietekmēt ainavas un bioloģisko daudzveidību.

Savukārt tādas rīcības, kas veicina autobraucējus pāriet uz citiem satiksmes līdzekļiem, piemēram, velosipēdiem vai izmantot sabiedrisko transportu, atstās ilglaicīgu pozitīvu ietekmi gan uz gaisa, gan augsnes kvalitāti.

Īslaicīga rakstura lokālas negatīvas ietekmes var tikt konstatētas būvniecības darbu laikā.

<i>Rīcība</i>	<i>Vides aspekts</i>	Atmosfēras gaisa kvalitāte un klimata pārmaiņas	Bioloģiskā daudzveidība un ĪADT	Zemes dzīles	Augsnes kvalitāte un piesārņojums	Ūdens kvalitāte	Ainavas	Kultūrvēsturiskie objekti
		Ietekmes						
Sadarbībā ar valsti sakārtot autoceļus, kas savieno novada lielākās apdzīvotās vietas ar valsti		+/-	+/-	0	+/-	+/-	+/-	0

autoceļu tīklu							
Uzlabot autoceļu kvalitāti novadā, palielināt asfaltēto autoceļu tīklu	+/-	+/-	0	+/-	+/-	+/-	0
Attīstīt veloceļu tīklu	+	+	0	+	0	0	0
Sekmēt sabiedriskā transporta sistēmas pilnveidi novada ietvaros un maršrutos, kas savieno Nīcas novadu ar citiem novadiem un pilsētām. Izveidot saskaņotu laika grafiku lokālajam sabiedriskajam transportam	+	0	0	+	0	0	0
+ pozitīva ietekme - negatīva ietekme	+/- ietekme nav zināma 0 ietekme nav/ietekme nav būtiska						

4. prioritāte: Novada ciemu vides un infrastruktūras pilnveide

Lielākā daļa rīcību, kas izriet no 4. prioritātes, neatstās būtiskas ietekmes uz vides aspektiem. Nepārprotama pozitīva ietekme uz gaisa kvalitāti un klimata pārmaiņām būs sagaidāma no pasākumiem, kas orientēti uz energoefektivitātes paaugstināšanu un siltumapgādes sakārtošanu un atjaunošanu.

Pozitīvi vērtējamas arī rīcības, kuru ietvarā tiek īstenoti atkritumu apsaimniekošanas uzlabošanas pasākumi, piemēram, izveidojot jaunus atkritumu dalītās vākšanas punktus vai uzstādot papildus konteinerus. Šādi pasākumi varētu veicināt atkritumu šķirošanu, kā arī mazināt piegružošanu, kas savukārt atstāj pozitīvu ietekmi uz augsnes kvalitāti. Šādi pasākumi ir sagaidāmi zem tādām rīcībām kā dzīvojamo māju apsaimniekošanas uzlabošana un novada publiskās ārtelpas sakopšanas veicināšana.

Pasākumi, kas saistīti ar pieejas uzlabošanu pludmalei, ezeriem un citām dabas teritorijām, var radīt paaugstinātu antropogēno slodzi jutīgajām piekrastes ekosistēmām, savukārt norāžu un pārdomāts dabas taku skaita palielinājums ir vērtējams pozitīvi, jo tas veicinās vides informācijas pieejamību un gājēju plūsmu regulēšanu.

Vides aspekts	Atmosfēras gaisa kvalitāte un klimata pārmaiņas	Bioloģiskā daudzveidība un ĪADT	Zemes dzīles	Augsnes kvalitāte un piesārņojums	Ūdens kvalitāte	Ainavas	Kultūrvēsturiskie objekti
Rīcība	Ietekmes						
Sakārtot un attīstīt ūdenssaimniecību, publiskās ārtelpas apgaismojumu, siltumapgādi un citus komunālos pakalpojumus visās novada apdzīvotajās vietās	+	0	0	0	+	0	0
Saglabāt un rekonstruēt vēsturisko ciemu centru apbūvi	0	0	0	0	0	0	+
Uzlabot un efektīvizēt dzīvojamo māju infrastruktūru un apsaimniekošanu	+	0	0	+	0	0	0
Veicināt novada publiskās ārtelpas sakopšanu un pieejamību	0	+/-	0	+	0	+	0
Uzlabot pieeju pludmalei, ezeriem un citām dabas teritorijām, palielināt informatīvo norāžu un dabas taku skaitu	0	+/-	0	+/-	+/-	0	0
+ pozitīva ietekme - negatīva ietekme	+/- ietekme nav zināma 0 ietekme nav/ietekme nav būtiska						

5. prioritāte: Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un attīstīšana

Rīcības, kas ir orientētas uz novada kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, viennozīmīgi atstās pozitīvu ilglaicīgu ietekmi uz kultūrvēsturiskajiem objektiem. Pozitīva ietekme ir īpaši attiecināma uz pasākumiem, kas vērsti uz materiālā kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu. Iespējama pozitīva ietekme var tikt konstatēta attiecībā uz ainavām. Rīcības īstenošanas gadījumā nav paredzēta ietekme uz citiem vides aspektiem. Ietekmes ir iespējamas, ja pasākums iekļauj restaurācijas un celtniecības darbus, tomēr tādā gadījumā šīs ietekmes būtu īslaicīgas un nebūtiskas.

Rīcība	Vides aspekts						Kultūrvēsturiskie objekti
	Atmosfēras gaisa kvalitāte un klimata pārmaiņas	Bioloģiskā daudzveidība un ĪADT	Zemes dzīles	Augsnes kvalitāte un piesārņojums	Ūdens kvalitāte	Ainavas	
	Ietekmes						
Veicināt Nīcas novada unikālā materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu, popularizēšanu un nodošanu nākamajām paaudzēm	0	0	0	0	0	+	+
+ pozitīva ietekme - negatīva ietekme	+/- ietekme nav zināma 0 ietekme nav/ietekme nav būtiska						

3. tabulā ir iekļauta informācija par augstāk apskatīto rīcību ietekmju analīzi attiecībā uz to veidu un ilgumu, kā arī iespējamo rīcību ietekmju mijiedarbību. Rīcības uzskaitītas izvēlētajā secībā.

3. tabula. Rīcību virzienu galveno ietekmju novērtējums

Nr.	Rīcību virziens	Tieša ietekme	Netieša ietekme	Īslaicīga ietekme	Vidēja ilguma/ ilglaicīga ietekme	Mijiedarbība ar citiem pasākumiem (savstarpējās un kopējās ietekmes)
1.	Nodrošināt dažādām interesēm atbilstošas kultūras, sporta un atpūtas iespējas, t.sk. infrastruktūras pilnveidi, vienlaicīgi veicinot esošo pasākumu un nodarbību attīstību un saglabājot novada identitāti	✓	✓	✓	✓	2, 8, 14
2.	Veicināt Nīcas novada unikālā materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu, popularizēšanu un nodošanu nākamajām paaudzēm	✓			✓	1, 8, 14, 15
3.	Sadarbībā ar valsti sakārtot autoceļus, kas savieno novada lielākās apdzīvotās vietas ar valsts autoceļu tīklu	✓	✓	✓	✓	4, 6, 13
4.	Uzlabot autoceļu kvalitāti novadā, palielināt asfaltēto autoceļu tīklu	✓	✓	✓	✓	3, 6, 13
5.	Attīstīt velosceļu tīklu	✓	✓	✓	✓	14
6.	Sekmēt sabiedriskā transporta sistēmas pilnveidi novada ietvaros un maršrutos, kas savieno Nīcas novadu ar citiem novadiem un pilsētām. Izveidot saskaņotu laika grafiku lokālajam sabiedriskajam transportam		✓		✓	3, 4
7.	Sakārtot un attīstīt ūdenssaimniecību, publiskās ārtelpas apgaismojumu,	✓	✓	✓	✓	9

Nr.	Rīcību virziens	Tieša ietekme	Netieša ietekme	Īslaicīga ietekme	Vidēja ilguma/ Ilglaicīga ietekme	Mijiedarbība ar citiem pasākumiem (savstarpējās un kopējās ietekmes)
	siltumapgādi un citus komunālos pakalpojumus visās novada apdzīvotajās vietās					
8.	Saglabāt un rekonstruēt vēsturisko ciemu centru apbūvi	✓		✓	✓	1, 2
9.	Uzlabot un efektīvizēt dzīvojamo māju infrastruktūru un apsaimniekošanu	✓	✓	✓	✓	7
10.	Veicināt novada publiskās ārtelpas sakopšanu un pieejamību	✓	✓	✓	✓	11
11.	Uzlabot pieeju pludmalei, ezeriem un citām dabas teritorijām, palielināt informatīvo norāžu un dabas taku skaitu	✓	✓	✓	✓	10, 14, 15
12.	Efektīvi izmantot novada zemes un dabas resursus tiem atbilstošu lauksaimniecības (lopkopības un augkopības) nozaru uzņēmējdarbības attīstīšanai	✓	✓	✓	✓	13
13.	Atbalstīt uzņēmēju un investoru darbību novada ražošanas, lauksaimniecības un ūdeņu teritorijās (industriālo zonu attīstība: nepieciešamo resursu, satiksmes infrastruktūras un IKT nodrošinājums, kā arī informatīvs atbalsts)	✓	✓	✓	✓	3, 4, 12
14.	Palielināt tūrisma un atpūtas pakalpojumu klāstu		✓		✓	1, 2, 5, 11, 15

Nr.	Rīcību virziens	Tieša ietekme	Netieša ietekme	Īslaicīga ietekme	Vidēja ilguma/ Ilglaicīga ietekme	Mijiedarbība ar citiem pasākumiem (savstarpējās un kopējās ietekmes)
15.	Popularizēt novada piedāvājumu tūristiem – reģionālā, nacionālā un starptautiskā līmenī		✓		✓	2, 11, 14

5.2. Investīciju plānā iekļauto projektu iespējamā ietekme uz vidi

Investīciju plānā ir pieejams saraksts ar projektiem, kas noteikti attīstības plānošanas dokumentos izvirzīto prioritāšu sasniegšanai. Projekti ir iedalīti pamatprojektos, kas īstenojami līdz 2020. gadam, un projektos, kas tiks īstenoti pēc 2020. gada. Turpmāk tekstā sniegts ieskats par projektu iespējamajām ietekmēm uz izvērtētajiem vides aspektiem.

Atmosfēras gaisa kvalitāte un klimata pārmaiņas

Investīciju plānā ir iekļauti vairāki projekti, kas attiecas uz ēku siltināšanu (piem., Nīcas ciema siltumapgādes siltuma devēja rekonstrukcija, Nīcas novada administrācijas un Otaņķu pagasta pārvaldes ēkas siltināšana u.c.), kā arī energoefektivitātes paaugstināšanu (Energoefektivitātes paaugstināšana daudzdzīvokļu dzīvojamajā mājā „Dimanti” Kalnišķos). Šādi projekti ir īpaši pozitīvi vērtējami klimata pārmaiņu kontekstā, kā arī rada pozitīvu ietekmi uz gaisu, samazinot piesārņojošo vielu emisijas gaisā.

Savukārt netieša negatīva ietekme var izrietēt no tādiem projektiem, kā „Industriālo zonu izveidi Nīcas novada 4 vietās”, ja pēc projekta realizācijas attiecīgajās teritorijās tiks uzsāktas piesārņojošās darbības. Konkrētākas ietekmes var noteikt tad, kad būs zināms, kādas darbības ir plānotas attiecīgajās teritorijās. Saskaņā ar likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (spēkā ar 13.11.1998.) rūpniecisko teritoriju ierīkošanai nepieciešams veikt ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu.

Plānā iezīmēti arī vairāki autoceļu atjaunošanas projekti (gan grants, gan asfalta), kas var atstāt gan pozitīvu, gan negatīvu ietekmi uz gaisa kvalitāti (skat. augstāk 3. prioritātes rīcību ietekmju izvērtējumu).

Bioloģiskā daudzveidība un ĪADT

Ņemot vērā faktu, ka dabas parkam „Bernāti” nav izstrādāts dabas aizsardzības plāns, ir būtiski atzīmēt, ka visi attīstības projekti, kas paredzēti dabas parka teritorijā ir izvērtējami atbilstoši dabas plānam. Līdz ar to pirms attiecīgo attīstības projektu uzsākšanas, ir būtiski izstrādāt dabas parka „Bernāti” dabas aizsardzības plānu, kas ir iekļauts arī investīciju plāna projektos.

Jāatzīmē arī, ka, realizējot tādus pasākumus kā „Gājēju pastaigu tilta izbūve Baltijas jūrā” Bernātos, jāņem vērā Nīdas-Pērkones aizsargājamās jūras teritorijas dabas aizsardzības plānā iekļautās prasības. Neizvērtētas darbības var atstāt būtisku negatīvu ietekmi gan uz dabas parku „Bernāti”, gan aizsargājamo jūras teritoriju „Nīda-Pērkone”.

Savukārt, jebkuri infrastruktūras pasākumi, kas īstenojami dabas lieguma „Liepājas ezers” teritorijā (piem., Publisku laivu bāzu izveide, Putnu vērošanas vietas pie novada ezeriem) ir jāīsteno saskaņā ar dabas aizsardzības plānā iekļautajām prasībām. Papildus, izvērtējot putnu vērošanas vietu ierīkošanu un piekļuves infrastruktūras izbūvi, ieteicams konsultēties ar ornitologu.

Zemes dzīles

Investīciju plānā iekļautie projekti neatstās būtisku ietekmi uz zemes dzīļu resursiem. Iespējama minimāla ietekme uz zemes dzīļu resursiem sagaidāma to pasākumu ietvaros, kuri iekļauj celtniecības un autoceļu rekonstrukcijas darbus (piem., Asfalta seguma atjaunošana, Autoceļu grants seguma atjaunošana, Jaunu daudzdzīvokļu dzīvojamo māju un privātmāju celtniecība).

Augsnes kvalitāte un piesārņojums

Investīciju plānā iekļauti vairāki projekti, kuru realizācijas ietvaros var rasties gan pozitīva, gan negatīva ietekme uz augsnes kvalitāti. Iespējamā negatīvā ietekme var tikt novērota jaunu industriālo zonu izveides projektu ietvaros; tomēr jāpiebilst, ka potenciālais augsnes piesārņojums lielā mērā ir atkarīgs no tā, kāda veida darbības tiks attīstītas attiecīgajās industriālajās teritorijās.

Vēl viens būtisks aspekts attiecībā uz augsni jāmin jūras krastu procesu kontekstā. Ņemot vērā krasta noskalošanās procesu tendences pēdējo gadu desmitu laikā, ir būtiski kritiski izvērtēt jebkādas attīstības projektus, kas plānoti piekrastes zonā (piem., Gājēju pastaigu tilta izbūve Baltijas jūrā, Pludmaļu labiekārtošana).

Attiecībā uz iespējamo pozitīvo ietekmi, jāmin tādi projekti, kas veicinās atkritumu saimniecības attīstību, iekļaujot atkritumu šķirošanas laukumu izveidi, tādējādi, iespējams, mazinot piegružošanu (piem., Atkritumu laukumu izveidošana). Arī kapsētu apsaimniekošanas sistēmas pilnveides projekts var pozitīvi ietekmēt augsnes kvalitāte kapsētu tuvumā.

Ūdens kvalitāte

Pozitīva ietekme uz ūdens kvalitāti ir sagaidāma no vairāku investīciju plānā iekļauto projektu realizācijas. Viens no tiešākajiem uz ūdens kvalitātes uzlabošanu orientētiem projektiem ir „Novada ūdenstilpņu tīrīšana”. Papildus pozitīva ietekme sagaidāma arī tādu projektu rezultātā kā „Ūdenssaimniecības un kanalizācijas rekonstrukcija” (un citi ūdenssaimniecības projekti), „Meliorācijas sistēmas pilnveide novada teritorijā” u.c.

Ainava

Daži no investīciju plānā iekļautajiem projektiem var atstāt ilglaicīgu pozitīvu ietekmi uz ainavām. Starp tādiem projektiem jāmin „Novada ūdenstilpņu tīrīšana”, kas ietver ūdenstilpņu attīrīšanu no dažādiem peldošiem gružiem, tādējādi uzlabojot arī to vizuālo stāvokli. Arī kultūrvēsturisko ēku rekonstrukcija (piem., Kultūrvēsturiskā mantojuma centrs, zvejnieka sēta Jūrmalcimē) uz apkārtnes ainavu.

Savukārt pastāv iespēja, ka negatīvu ietekmi radīs tādu projektu realizācija kā „Gājēju pastaigu tilta izbūve Baltijas jūrā”, jo projekta realizācijas teritorija pārklājas ar Nīdas-Pērkones aizsargājamo jūras teritoriju, kuras dabas aizsardzības plānā minēta zemūdens ainavas vērtība un nozīme, kā iespējamai niršanas vietai.³²

Kultūrvēsturiskie objekti

Investīciju plāns iekļauj vairākus pasākumus, kuri atstās viennozīmīgu pozitīvu ietekmi uz kultūrvēsturiskajiem objektiem. Pozitīvi no kultūrvēsturiskā mantojuma skatpunkta vērtējami tādi projekti kā „Nīcas klēts rekonstrukcija, sezonālu eksponātu izstādes vietas ierīkošana”, „Kultūrvēsturiskā mantojuma centrs, zvejnieka sēta Jūrmalcimē” u.c.

5.3. Rīcību plānā iekļauto uzdevumu iespējamā ietekme uz vidi

Lielākā daļa Nīcas novada attīstības programmai 2014 – 2020 pakārtotajā rīcību plānā iekļauto uzdevumu ir tieši sasaistīti ar investīciju plānā uzskaitītajiem projektiem. Līdz ar to, ņemot vērā, ka lielākā daļa rīcības plāna uzdevumu ir izvērtēti investīciju projektu līmenī, nav

³² Aizsargājamās dabas teritorijas „Nīda – Pērkone” dabas aizsardzības plāns. Plāns izstrādāts laika posmā no 2009. līdz 2018. gadam. Biedrība „Baltijas Vides forums”. Rīga, 2009

nepieciešama to potenciālās ietekmes uz vidi izvērtēšana vispārīgākā – t.i., uzdevumu – līmenī. Neskatoties uz to, rīcības plānā ir iekļauti vairāki uzdevumi, kuriem nav paredzēts investīciju projekts, bet tomēr tie var radīt ietekmi uz vidi.

- RV21U3 („Veicināt Nīcas tautastērpa, tradīciju un kultūrvēsturiskā mantojuma izmantošanu un attīstīšanu par Nīcas kultūras atpazīstamības „zīmolu””) un RV21U4 („Izstrādāt kultūrizglītības programmas jauniešiem un citus kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas projektus”) – paredzama viennozīmīga, tieša, pozitīva ietekme uz kultūrvēsturisko mantojumu;
- RV11U1 („Veicināt Nīcas novadam nozīmīgu valsts autoceļu attīstību”) – kā minēts iepriekšējās vides pārskata sadaļās, autoceļu attīstības projekti var radīt gan pozitīvu, gan negatīvu ietekmi uz vairākiem vides aspektiem, līdz ar to nevar viennozīmīgi noteikt, kādā būs paredzētā uzdevuma ietvaros realizēto projektu ietekme (skat. augstāk 3. prioritātes rīcību ietekmju izvērtējumu);
- RV14U1 („Sadarbībā ar sabiedriskā transporta pasūtītājiem uzlabot vietējā un reģionālā sabiedriskā transporta kustības sarakstu, izveidojot integrētu kustības sarakstu”), RV14U2 („Izstrādāt un ieviest plānu par sabiedriskā transporta pieejamību attāļajās novada teritorijās, t.sk. realizējot pilotprojektus vai piedaloties demonstrācijas projektos” un RV14U4 („Piedalīties Dienvidkurzemes reģiona mobilitātes plāna izstrādē sadarbībā ar citām reģiona pašvaldībām, plānojot dažādu transporta veidu integrēšanu vienotā sistēmā”) – mobilitātes efektīvisēšanas un sabiedriskā transporta tīkla attīstības projekti var atstāt ilglaicīgu pozitīvu ietekmi uz vairākiem vides aspektiem, kuri pakļauti transportlīdzekļu radītajai ietekmei. Izteiktākā ietekme šo uzdevumu ietvaros realizējamo projektu ieviešanas kontekstā paredzama gaisa kvalitātes un klimata pārmaiņu ziņā, mazinot SEG un gaisu piesārņojošo vielu emisijas, kas izriet no efektīvākas sabiedriskā transporta kustības un pārejas no privātajiem uz sabiedriskajiem transportlīdzekļiem;
- RV14U3 („Attīstīt vieglā dzelzceļu savienojumu ar Liepāju, pirms tam veicot ar kaimiņu pašvaldībām kopīgu projekta priekšizpēti - izstrādājot tehniski ekonomisko pamatojumu, t.sk. izdevumu ieguvumu analīzi un ietekmes uz vidi izvērtējumu, un iekļaujot principiālos risinājumus teritoriju attīstības plānošanas dokumentos”) – jaunu dzelzceļa līniju izbūve var radīt kompleksu ietekmju uz vidi kopumu, līdz ar to, kā jau minēts pašā uzdevuma tekstā, ir nepieciešams veikt detalizētāku ietekmes uz vidi izvērtējumu (saskaņā ar likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1. pielikumu „Jaunbūvējamām publiskās lietošanas dzelzceļa līnijām” ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējums);
- RV17U1 („Apzināt vēsturiskās ēkas, kurām Nīcas novada ciemu centros nepieciešama rekonstrukcija vai restaurācija”) un RV17U2 („Nodrošināt konsultatīvu atbalstu līdzekļu piesaistei no ESIF kultūrvēsturiskā mantojuma uzturēšanai”) - paredzama viennozīmīga, tieša, pozitīva ietekme uz kultūrvēsturisko mantojumu;
- RV20U4 („Veicināt ilgtspējīgu novada ūdenstilpņu apsaimniekošanu, uzlabot to pieejamību un izstrādāt dabas aizsardzības plānus nozīmīgiem dabas objektiem un teritorijām”) – dabas aizsardzības plāna izstrādē dabas parkam „Bernāti” ir noteikta kā viena no prioritātēm pirms vairāku attiecīgajos plānošanas dokumentos iekļauto attīstības pasākumu realizēšanas dabas parka teritorijā, līdz ar to šī uzdevuma ietvaros realizējamie projekti ir viennozīmīgi pozitīvi vērtējami ĪADT kontekstā. Papildus jāuzsver arī pozitīva ietekme uz ūdens kvalitāti, kas izriet no ilgtspējīgas ūdenstilpņu apsaimniekošanas veicināšanas;
- RV6U2 („Noteikt lauksaimniecībā izmantojamās zemes un piemērotāko to izmantošanas veidu (piemēram, graudaugu audzēšanai, augkopībai, ganībām utt.) un veicināt zemes efektīvāku izmantošanu”) un RV6U3 („Dažādot lauksaimniecību, piemēram, uzsākot jaunu lauksaimniecības kultūru audzēšanu, veicinot bioloģisko lauksaimniecību”) – uz lauksaimniecības attīstību orientēti pasākumi var atstāt gan pozitīvu, gan negatīvu ietekmi uz tādiem vides aspektiem kā gaiss, ūdens un augsne. Gadījumā, kad tiek veicināta bioloģiskā lauksaimniecība (RV6U3), aizstājot tradicionālo lauksaimniecību, tā atstās pozitīvu ietekmi gan uz gaisa kvalitāti un klimata pārmaiņām, gan augsni un ūdeņiem. Savukārt, ja tiek attīstīta ekstensīvā lauksaimniecība, tā negatīvi ietekmēs visus augstākminētos faktorus;
- RV7U4 („Veicināt zemnieku un zvejnieku kooperatīvu izveidi sadarbībā ar kaimiņu pašvaldībām, palielinot vietējās produkcijas noietu (t.sk. Izveidot internetveikalu un loģistikas ķēdi”) – īstenojot pasākumus, ka sveicinātu nozvejas apjomus novadā, ir būtiski izvērtēt pieejamos zivju resursus, kā arī īstenot ilgtspējīgas zvejniecības prakses piemērošanu.
- RV10U1 („Regulāri aktualizēt un piedāvāt informāciju par Nīcas piedāvājumu gan pašvaldības, gan valsts un starptautiskās mājas lapās un tūrisma informācijas centros”), RV10U2 („Veikt izpēti par tūrisma piedāvājumu Nīcā un organizēt mērķtiecīgu un pārdomātu novada tūrisma mārketingu”) un RV10U3 („Veidot vienotu Nīcas tūrisma attīstības koncepciju un mārketingu sadarbībā ar kaimiņu pašvaldībām, izstrādāt ikgadēju tūrisma mārketinga plānu”) – tūrisma veicinošie pasākumi var palielināt antropogēno slodzi uz vidi, līdz ar to īpaša uzmanība jāpievērš cilvēka skaitu pieplūduma iespējama ietekmei jutīgajās dabas teritorijās (piem., ĪADT).

6. Risinājumi būtiskāko ietekmju novēršanai un samazināšanai

Iespējamos risinājumus ietekmju novēršanai vai samazināšanai var iedalīt 2 grupās:

1) Plānošanas stadijā, veicot atsevišķu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu un paredzot pasākumus ietekmes uz vidi mazināšanai;

2) Ieviešanas uzraudzības jeb monitoringa stadijā.

Atbilstoši likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” prasībām, ja plānošanas dokumentu ieviešanas procesā tiks paredzēta darbība, kas iekļauta likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1. pielikumā, ir jāveic ietekmes uz vidi izvērtējums. Savukārt, ja ir paredzēta darbība, kura ir ietverta likuma 2. pielikumā, tad, saskaņā ar šo likumu, ir veicams sākotnējais ietekmes uz vidi izvērtējums.

Gadījumos, ja konkrētās plānotās aktivitātes var būtiski ietekmēt Natura 2000 teritoriju, saskaņā ar likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 4.1. panta nosacījumiem, novērtē tās ietekmi uz Natura 2000 teritoriju. Šādā gadījumā ietekmes uz vidi izvērtēšana tiks veikta, ekspertiem rūpīgi izvērtējot ar pasākuma īstenošanu saistīto ietekmi uz Natura 2000 teritoriju, izvērtējot dažādas alternatīvas un iespējas negatīvo ietekmju samazināšanai, kā arī dodot iespēju plašākai sabiedrībai iesaistīties šajā procesā.

Visiem projektiem, kuros ir paredzēti jebkāda veida būvniecības darbi, ir iespējamās īslaicīgas ietekmes uz vidi būvniecības darbu laikā. Lai tās mazinātu, ir svarīgi ievērot Būvniecības likumā un tam pakārtotajos normatīvajos aktos iekļautos vides aizsardzības nosacījumus būvdarbu veikšanas laikā.

Vēl ir virkne ieteikumu plānoto rīcību un pasākumu realizācijai, kas ļautu samazināt iespējamās ietekmes uz vidi. Šie ieteikumi uzskaitīti turpmāk tekstā.

Atmosfēras gaisa kvalitāte un klimata pārmaiņas

- Pirms jaunu ražošanas objektu izveides, nepieciešams veikt novērtējumu par to iespējamo ietekmi uz gaisa kvalitāti un klimata pārmaiņām.

Bioloģiskā daudzveidība un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

- Būtiskākās iespējamās ietekmes saistītas ar dažāda veida infrastruktūras būvniecības darbiem. Pastāv risks iznīcināt dažādu īpaši aizsargājamu sugu un biotopu atradnes – gan tieši iznīcinot, gan netieši ietekmējot – radot traucējumus un piesārņojumu. Lai šādas iespējamās negatīvās ietekmes novērstu, būvniecības darbi jāveic saskaņā ar spēkā

esošajiem normatīvajiem aktiem un, kur nepieciešams, jāievēro ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra.

- Pirms tiek īstenoti pasākumi ārpus ĪADT, ieteicams iepriekš saņemt sertificēta augu sugu un biotopu eksperta atzinumu par iespējamo ietekmi uz attiecīgajā teritorijā esošajām īpaši aizsargājamu augu sugu atradnēm un biotopiem.
- Pasākumi, kas tiek plānoti īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, jāveic saskaņā ar šo teritoriju apstiprinātiem Dabas aizsardzības plāniem.
- Infrastruktūras izveide un citu darbību veikšana Natura 2000 teritorijās, kurās nav spēkā esošs Dabas aizsardzības plāns (piem., Bernātu dabas parks), nav pieļaujama bez sākotnējā ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanas. Tā rezultātā vārētu tikt pieņemts lēmums vai nu par IVN nepieciešamību vai arī par ietekmes uz Natura 2000 novērtējuma procedūras piemērošanu.
- Zvejniecības attīstības veicināšana var atstāt negatīvu ietekmi uz zivsaimniecības resursiem un ūdens ekosistēmu gadījumā, ja paralēli netiek īstenoti ilgtspējīgas zvejniecības pasākumi.

Augsnes kvalitāte un piesārņojums

- Pirms jaunu ražošanas un infrastruktūras objektu izveides, nepieciešams veikt novērtējumu par to iespējamo ietekmi uz augsnes kvalitāti.
- Lai mazinātu lauksaimniecības radīto augsnes paskābināšanās risku, ir ieteicams piemērot „labas lauksaimniecības prakses nosacījumus”.

Ūdens kvalitāte

- Lai cīnītos ar lauksaimniecības izraisītu ūdensobjektu eutrofikāciju un mazinātu lauksaimniecības negatīvo ietekmi uz vidi, ir ieteicams piemērot „labas lauksaimniecības prakses nosacījumus”.
- Jaunu autoceļu būvniecības un esošo autoceļu rekonstrukcijas un ar tiem saistīto būvju projektēšanas gaitā ieteicams izmantot Autoceļu standartizācijas tehniskajā komitejā apstiprināto dokumentu „Ieteikumi ceļu projektēšanai. Ūdens novade” (2005.).

Ainavas

- Pirms jaunu lineāru vai vertikāli dominantu objektu būvniecības ieteicams veikt novērtējumu par to iespējamo ietekmi uz ainavu.

7. Alternatīvu izvēles pamatojums un izvērtējums

Tā kā spēkā esošie normatīvie akti neparedz izstrādāt alternatīvas plānošanas dokumentiem, veicot Nīcas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un Attīstības programmas SIVN, ir izvēlēta un novērtēta arī tā saucamā nulles alternatīva, respektīvi – plānošanas dokumenti netiek izstrādāti.

Šī alternatīva nav uzskatāma par optimālu, jo šo dokumentu izstrādes nepieciešamību nosaka normatīvie akti, turklāt teritorijas attīstības plānošanas dokumenti ir instruments, lai sasniegtu Teritorijas attīstības plānošanas likumā noteikto mērķi „panākt, ka teritorijas attīstība tiek plānota tā, lai varētu paaugstināt dzīves vides kvalitāti, ilgtspējīgi, efektīvi un racionāli izmantot teritoriju un citus resursus, kā arī mērķtiecīgi un līdzsvaroti attīstīt ekonomiku”.

8. Iespējamie kompensēšanas mehānismi

Atbilstoši likumā „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” noteiktajam kompensējošie pasākumi ir jāparedz tādos gadījumos, ja plānošanas dokumenta īstenošana var negatīvi ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) vai Latvijā sastopamās Eiropas Savienības prioritārās sugas vai biotopus šajās teritorijās. Šādu kompensējošo pasākumus veic, lai nodrošinātu paredzētās darbības veikšanas vai plānošanas dokumenta īstenošanas negatīvo ietekmju līdzsvarošanu un teritorijas vienotības (viengabalainības) aizsardzību un saglabāšanu.

Likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43(6) pants nosaka, ka „ja paredzētā darbība vai plānošanas dokumenta īstenošana negatīvi ietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000), darbību atļauj veikt vai dokumentu īstenot tikai tādos gadījumos, kad tas ir vienīgais risinājums un nepieciešams sabiedrībai nozīmīgu interešu, arī sociālo vai ekonomisko interešu, apmierināšanai”. Likuma 43. (7) pants nosaka, ka „ja Eiropas nozīmes aizsargājamā dabas teritorijā (Natura 2000) ir sastopamas Sugu un biotopu aizsardzības likumam pakārtotajā normatīvajā aktā noteiktās Latvijā sastopamās Eiropas Savienības prioritārās sugas vai biotopi, paredzēto darbību atļauj veikt vai plānošanas dokumentu īstenot tikai tādos gadījumos, kad tas ir vienīgais risinājums un nepieciešams sabiedrības veselības aizsardzības, sabiedrības drošības vai vides aizsardzības interesēs” vai arī „plānošanas dokumentu īstenot arī tad, kad tas nepieciešams citu sabiedrībai sevišķi svarīgu interešu apmierināšanai, ja ir saņemts atzinums no Eiropas Komisijas”. Vides pārskata izstrādes procesā, ņemto vērā pieejamo informāciju, nav konstatēts, ka būtu nepieciešami kompensējošie pasākumi likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” izpratnē.

9. Iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes novērtējums

Īstenojot Nīcas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2014 – 2030. gadam un Nīcas novada Attīstības programmu 2014. – 2020. gadam, nav paredzama būtiska pārrobežu ietekme.

10. Paredzētie pasākumi monitoringa nodrošināšanai

Likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (14.10.1998., ar grozījumiem līdz 14.12.2011.) nosaka, ka kompetentā institūcija (šajā gadījumā - Vides pārraudzības valsts birojs) Ministru kabineta noteiktajā termiņā sniedz atzinumu par vides pārskatu, kā arī nosaka termiņus, kādos izstrādātājs pēc plānošanas dokumenta apstiprināšanas iesniedz kompetentajai institūcijai ziņojumu par plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, arī vides pārskatā neparedzētu ietekmi (monitoringa ziņojums).

Vides pārraudzības valsts birojs ir izstrādājis metodiskos norādījumus monitoringa veikšanai plānošanas dokumentiem. Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumos Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” noteikts, ka plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringam izmanto valsts statistikas datus, informāciju, kas iegūta, veicot vides monitoringu, kā arī citu informāciju, kas ir pieejama izstrādātājam. Izstrādātājs sastāda monitoringa ziņojumu un atzinumā par vides pārskatu noteiktajā termiņā iesniedz to Vides pārraudzības valsts birojā. Monitoringa ziņojumā apkopo pieejamo informāciju un ietver vismaz ar plānošanas dokumenta īstenošanu saistīto vides stāvokļa izmaiņu un to tendenču raksturojumu.

Vides stāvokļa izmaiņu novērošanai paredzēts izmantot monitoringa punktus saskaņā ar vides nacionālā monitoringa programmu. Tās ietvaros tiek veikti novērojumi dažādās vides jomās, lai konstatētu gaisa, klimata un ūdeņu kvalitātes izmaiņas, dabas resursu (zemes dziļi) izmaiņu tendences, kā arī mūsu valstij raksturīgās ainavas un bioloģisko daudzveidību.

Lai novērtētu vides kvalitātes izmaiņas, papildus plānošanas dokumentu uzraudzības rādītājiem, iespējams izmantot arī šādus konteksta indikatorus:

- CO₂ emisiju apjoma no stacionāriem avotiem izmaiņas;
- novada radītā kopējā paliekošā piesārņojuma apjoma izmaiņas (t/gadā);
- ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitātes izmaiņas;
- dzeramā ūdens patēriņa izmaiņas;
- notekūdeņu attīrīšanas efektivitāte;
- peldvietu ūdens kvalitātes izmaiņas;
- bioloģiski noārdāmo atkritumu īpatsvara izmaiņas apglabāto sadzīves atkritumu apjomā.

11. Kopsavilkums

Vides pārskats ir sagatavots Nīcas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģijai 2014.-2030.gadam (IAS) un Nīcas novada attīstības programmai 2014.-2020. gadam (AP).

IAS ir ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteikta novada attīstības vīzija, ekonomiskā specializācija, stratēģiskie mērķi, ilgtermiņa attīstības prioritātes un pašvaldības telpiskās attīstības perspektīva. AP ir vidēja termiņa pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokuments. Tajā ir noteikts vidēja termiņa pasākumu kopums pašvaldības attīstības stratēģijā izvirzīto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu īstenošanai.

IAS ietvaros ir definēti divi stratēģiskie mērķi. Pirmais mērķis „Kvalitatīva dzīves telpa ar sevis pilnveides un brīvā laika pavadīšanas iespējām” paredz veicināt un radīt labvēlīgu vidi tādu pašvaldības un privāto pakalpojumu attīstībai, otrs stratēģiskais mērķis paredz novadā attīstīt sabalansētu un konkurētspējīgu ekonomisko attīstību, nodrošinot ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu.

Lai novērtētu IAS un AP iespējamo būtisko ietekmi uz vidi, plānošanas dokumentiem tiek veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (turpmāk tekstā SIVN), kura ietvaros tiek sagatavots Vides pārskats. Vides pārskatā tika izvērtēta teritorijas attīstības plānošanas dokumentu saistība ar citiem politikas dokumentiem, tika izvērtēti izvirzītie mērķi, prioritātes un rīcības mērķu sasniegšanai.

Vides pārskats ir sagatavots saskaņā ar likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumiem Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. SIVN izstrāde uzsākta 2013. gada maijā un Vides pārskatu sagatavoja SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”.

Būtiskākās vides jomas, kurās tika analizētas iespējamās ar teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem saistītās vides problēmas ir šādas: atmosfēras gaisa kvalitāte un klimata pārmaiņas; bioloģiskā daudzveidība un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas; zemes dziļu lietošana, augsnes un grunts piesārņojums, ūdens kvalitāte (gan virszemes, gan pazemes), ainavas, kultūrvēsturiskais mantojums. Visām šīm jomām tika veikts plānošanas dokumentu ietekmju novērtējums, un piedāvāti risinājumi ietekmju samazināšanai.

Kopumā netika konstatētas tādas ietekmes, kuru dēļ IAS un AP apstiprināšana un īstenošana nebūtu iespējama. Tomēr, lai pēc iespējas novērstu būtiskākās ietekmes, kas var rasties šo teritorijas attīstības plānošanas dokumentu īstenošanas kontekstā, Vides pārskatā ir uzskaitīti risinājumi būtiskāko ietekmju samazināšanai un novēršanai. Turpmāk tekstā sniegts pārskats par ietekmju mazinājošajiem pasākumiem būtiskākajām identificētajām ietekmēm.

Atmosfēras gaisa kvalitāte un klimata pārmaiņas

- Pirms jaunu ražošanas objektu izveides, nepieciešams veikt novērtējumu par to iespējamo ietekmi uz gaisa kvalitāti un klimata pārmaiņām.

Bioloģiskā daudzveidība un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

- Būtiskākās iespējamās ietekmes saistītas ar dažāda veida infrastruktūras būvniecības darbiem. Pastāv risks iznīcināt dažādu īpaši aizsargājamu sugu un biotopu atradnes – gan tieši iznīcinot, gan netieši ietekmējot – radot traucējumus un piesārņojumu. Lai šādas iespējamās negatīvās ietekmes novērstu, būvniecības darbi jāveic saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem un, kur nepieciešams, jāievēro ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra.
- Pirms tiek īstenoti pasākumi ārpus ĪADT, ieteicams iepriekš saņemt sertificēta augu sugu un biotopu eksperta atzinumu par iespējamo ietekmi uz attiecīgajā teritorijā esošajām īpaši aizsargājamu augu sugu atradnēm un biotopiem.
- Pasākumi, kas tiek plānoti īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, jāveic saskaņā ar šo teritoriju apstiprinātiem Dabas aizsardzības plāniem.
- Infrastruktūras izveide un citu darbību veikšana Natura 2000 teritorijās, kurās nav spēkā esošs Dabas aizsardzības plāns (piem., Bernātu dabas parks), nav pieļaujama bez sākotnējā ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanas. Tā rezultātā varētu tikt pieņemts lēmums vai nu par IVN nepieciešamību vai arī par ietekmes uz Natura 2000 novērtējuma procedūras piemērošanu.
- Zvejniecības attīstības veicināšana var atstāt negatīvu ietekmi uz zivsaimniecības resursiem un ūdens ekosistēmu gadījumā, ja paralēli netiek īstenoti ilgtspējīgas zvejniecības pasākumi.

Augsnes kvalitāte un piesārņojums

- Pirms jaunu ražošanas un infrastruktūras objektu izveides, nepieciešams veikt novērtējumu par to iespējamo ietekmi uz augsnes kvalitāti.
- Lai mazinātu lauksaimniecības radīto augsnes paskābināšanās risku, ir ieteicams piemērot „labas lauksaimniecības prakses nosacījumus”.

Ūdens kvalitāte

- Lai cīnītos ar lauksaimniecības izraisītu ūdensobjektu eitrofikāciju un mazinātu lauksaimniecības negatīvo ietekmi uz vidi, ir ieteicams piemērot labas lauksaimniecības prakses nosacījumus.

- Jaunu autoceļu būvniecības un esošo autoceļu rekonstrukcijas un ar tiem saistīto būvju projektēšanas gaitā ieteicams izmantot Autoceļu standartizācijas tehniskajā komitejā apstiprināto dokumentu „Ieteikumi ceļu projektēšanai. Ūdens novade” (2005.).

Ainavas

- Pirms jaunu lineāru vai vertikāli dominantu objektu būvniecības ieteicams veikt novērtējumu par to iespējamo ietekmi uz ainavu.

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma laikā netika konstatēta būtiska pārrobežu ietekme, kā arī nav nepieciešami kompensējošie pasākumi.

Pielikums

Nīcas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2014.-2030. gadam un Nīcas novada attīstības programmas 2014.-2020. gadam Vides pārskata 1.redakcijas sabiedriskās apspriešanas sanāksmes protokols

Norises vieta un laiks: Nīcas novada dome, Bārtas iela 6, Nīcas pagasts, Nīcas novads, 2014.gada 14.janvāris plkst. 18.00

Dalībnieku saraksts: skat. 1. pielikumu

Pasākumu vada: Agris Petermanis (Nīcas novada domes priekšsēdētājs)

A. Petermanis atklāj sabiedriskās apspriešanas sanāksmi, iepazīstinot klātesošos ar sanāksmes mērķi.

A. Caune un **K. Vībane** (SIA „AC Konsultācijas”) turpina sanāksmi, detalizētāk izklāstot par Nīcas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2014.-2030. gadam un Nīcas novada attīstības programmas 2014.-2020. gadam projektiem, kā arī iepazīstinot ar attīstības dokumentu un vides pārskata izstrādātājiem. Prezentācijas beigās A. Caune aicina L. Kursīti iepazīstināt klātesošos ar Vides pārskata 1. redakciju.

L. Kursīte (SIA „Estonian, Latvian&Lithuanian Environment”; turpmāk – SIA ELLE) iepazīstina klātesošos ar sevi, kā arī stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma un vides pārskata izstrādes procedūru. Turpinājumā **L. Kursīte** izklāsta Vides pārskata saturu, atzīmējot analizētās vides

jomas, nosaucot prioritātes un rīcības, kurām iespējama ietekme uz vidi, kā arī risinājumus būtiskāko ietekmju samazināšanai un novēršanai un galvenos secinājumus.

Pēc plānošanas dokumentu un Vides pārskata 1. redakcijas prezentēšanas klātesošajiem bija iespēja izteikt savu viedokli un uzdot jautājumus. Klātesošie un plānošanas dokumentu izstrādātāji diskutēja par plānošanas dokumentu saturu. Attiecībā uz Vides pārskatu tika izteikti šādi jautājumi un komentāri:

- Vai vides pārskatā Otaņķu objekti ir uzskaitīti tikai izlases kārtībā, jo izskatās, ka vairāki objekti iztrūkst?
- SIA „Nīca-1” jau vairākus gadus nedarbojas. No Vides pārskata tas jāizņem ārā. Viņiem ir piesārņojošās darbības atļauja, taču fiziski darbība vairs nenotiek.
- Baltijas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslas platums – aizsargājamā daļa ir daudz platāka, nekā minēts. Nepieciešams minēt patieso platumu.

Attiecībā uz pirmo jautājumu **L. Kursīte** atzīmēja, ka Vides pārskatā uzskaitīti valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas datubāzē esošie objekti. Attiecībā uz SIA „Nīca-1” **O. Meļņičenko** (SIA ELLE) atbildēja, ka objektam esot spēkā esoša piesārņojošās darbības atļauja, līdz ar to tas varot uzsākt savu darbību jebkurā laikā un tāpēc ir uzskatāms par potenciālu piesārņojuma avotu. Atbildot uz jautājumu par Baltijas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslas platumu, Vides pārskata izstrādātāji minēja, ka informācija tiks pārbaudīta un precizēta.

A. Petermanis noslēdz sanāksmi.

1.pielikums. Sabiedriskās apspriedes dalībnieku reģistrācijas lapa

Nīcas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2014.-2030. gadam, Nīcas novada attīstības programmas 2014.-2020. gadam un stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma izstrāde

Sabiedriskā apspriede
2014. gada 14.janvāris plkst. 18.00 Nīcā

Nr.p.k.	Uzvārds, vārds	Nodarbošanās, ierēamamais amats	E-pasts	Telefons	Paraksts
1	Būtiņa Dāva	hidroinženieris			
2	Jāņa Miņolā	pašsūtītājs			
3	Šankova Aita	mājsaimniece			
4	Ausejs Fānis	Nīcas novada domes - deputāts			
5	Anda Virdle	Ungurpārvaldes vadītāja			
6	Īvete Dēle	Nīcas novada domes - deputāte			
7	Agris Pētersons	domes pārstāvis, Nīcas novada domes			
8	Anders Trecals	domes pārstāvis, Nīcas novada domes			
9	Baiba Hillere	izpildes direktore			
10	Dace Jeclova	Nīcas novada domes, izpildes direktore			
11	LAURA PAKULE-KRUCĒ	Atbilstoši nodarbes vadītāja, Nīcas novada domes			
12					